

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

I D U N S
J U L N U M M E R

PRIS 1 KR. 75 ÖRE.

INNEHÅLL:

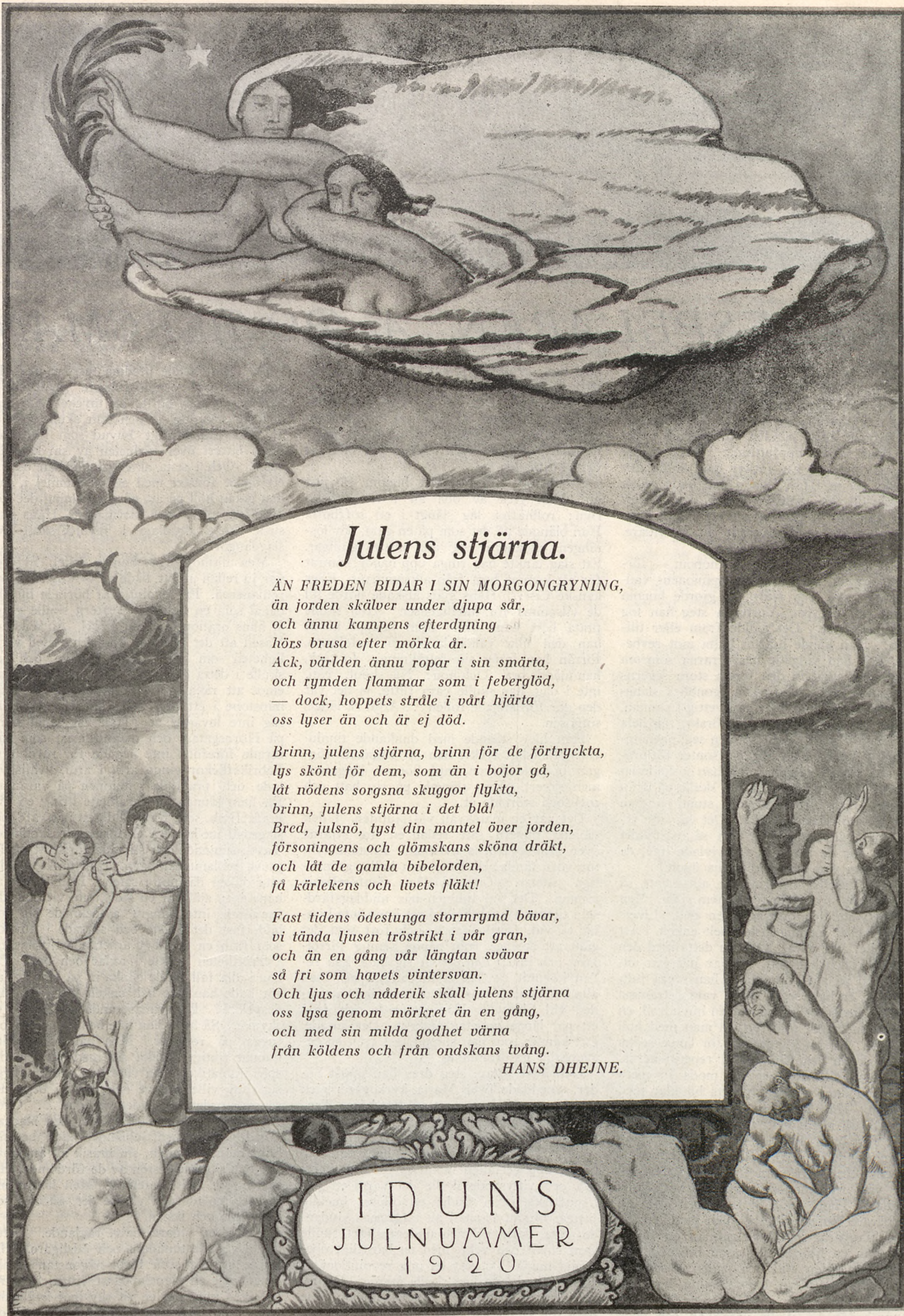
JULENS STJÄRNA. Dikt av HANS DHEJNE. Illustrerad av KARL GULLBERG. — Skådespelaren. Skiss av BO BERGMAN. Illustrerad av TORSTEN SCHONBERG. — Onkel Agatons gård. Skiss av ELLEN LUNDBERG-NYBLUM. Illustrerad av JOSEF SVANLUND. — Lycksalighetens land. Skiss av SELMA LAGERLÖF. Illustrerad av JOSEF SVANLUND. — När jul ringes in. Skiss av CARL SVENSON-GRANER. Illustrerad av JENNY NYSTRÖM. — Änkorna. Skiss av FREDRIK NYCANDER. Illustrerad av M. NILSSON. — Till min dotter. Dikt av E. WALTER HÜLPHERS. — Bekanta personer om sina mödrar. Med uttalanden av HJALMAR BRANTING, SVEN HEDIN, ELLEN KEY, CARL G. LAURIN, OSCAR MONTELIUS och ANDERS ÖSTERLING. Illustrerad med 10 porträtt. — Bekanta familjer och deras barn. Med uttalanden av fru ANNA BRANTING (RENÉ), fru VERA LINDBLAD v. KRÆMER, m. fl. Illustrerad med 9 gruppbilder. — En Skebergsvals. Av JOHAN NORDLING. Arr. för piano av HERMAN BERENS. Illustrerad av M. NILSSON. — De koketta. Skiss av HASSE Z. Illustrerad av TORSTEN SCHONBERG. — Hon som var så utmärkt. Av VERA v. KRÆMER. Illustrerad av M. NILSSON. — Den svartsjuka äkta mannen. Berättelse av ANNA WAHLENBERG. Illustrerad av DAVID LJUNGDAHL. — Den lilla locken. Dikt av ABDON FURUHAGE.

Omslagsbilden av JOSEF SVANLUND.

Redaktör: ERNST HÖGMAN.

Klichéerna från STOCKHOLMS-TIDNINGENS KLICHÉANSTALT
och CEDERQUISTS GRAFISKA AKTIEBOLAG.
Tryckt hos SVENSKA TRYCKERI-AKTIEBOLAGET.
STOCKHOLM 1920.

Julens stjärna.

ÄN FREDEN BIDAR I SIN MORGONGRYNING,
än jorden skälver under djupa sår,
och ännu kampens efterdyning
hörs brusa efter mörka år.

Ack, världen ännu ropar i sin smärta,
och rymden flammnar som i feberglöd,
— dock, hoppets stråle i vårt hjärta
oss lyser än och är ej död.

Brinn, julens stjärna, brinn för de förtryckta,
lys skönt för dem, som än i bojor gå,
låt nödens sorgsna skuggor flykta,
brinn, julens stjärna i det blå!

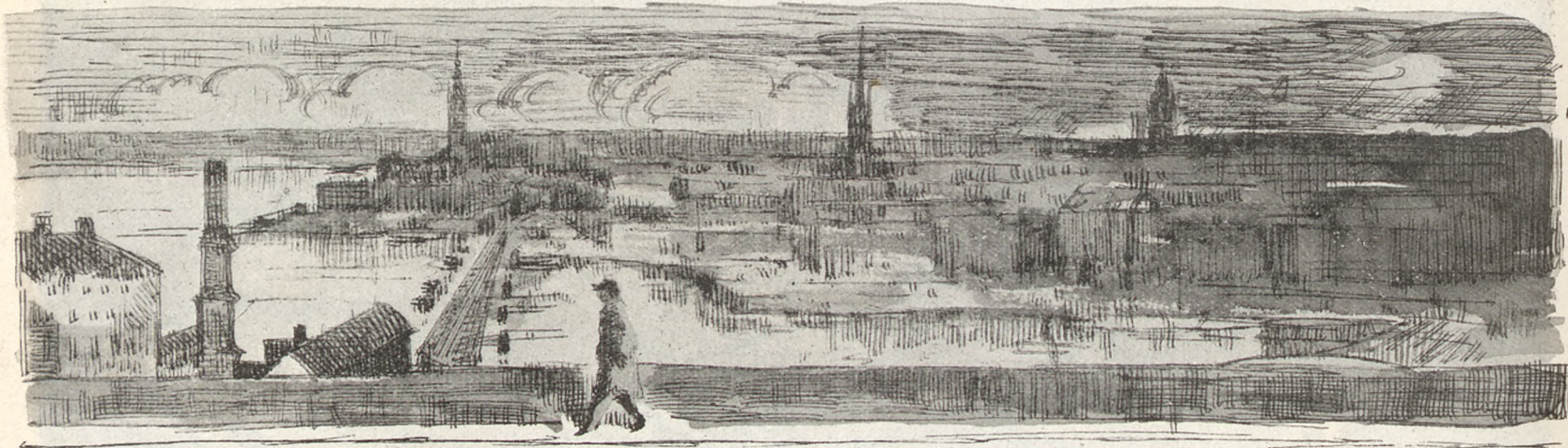
Bred, julsnö, tyst din mantel över jorden,
försoningens och glömskans sköna dräkt,
och låt de gamla bibelorden,
få kärlekens och livets fläkt!

Fast tidens ödestunga stormrymd bävar,
vi tända ljusen tröstrikt i vår gran,
och än en gång vår längtan svävar
så fri som havets vintersvan.

Och ljus och nåderik skall julens stjärna
oss lysa genom mörkret än en gång,
och med sin milda godhet värna
från köldens och från ondskans tvång.

HANS DHEJNE.

IDUNS
JULNUMMER
1920

SKÅDESPELAREN. Av BO BERGMAN.

HAN VAR INTE BERÖMD ÄNNU, men han var på väg åt rätt håll. Man hade börjat lägga märke till honom — till hans uttrycksfulla ansikte med de oroliga, isblå ögonen, hans bundna våldsamhet i spelet, hans friska uppfattning. Hans talang låg och pyrde. En vacker dag skulle den kanske slå ut i full låga. Han hade redan överskridit det mystiska streck, som skiljer dem som äro predestinerade att stanna från dem som äro predestinerade att gå vidare. Och han var inte trettio år.

Allt detta i luften omkring honom — förväntningarna, nyfikenheten, opinionens vadhållning med sig själv — gjorde honom spänd och nervös. Vartenda steg han tog hade betydelse. Det gällde fram eller tillbaka. Han kände hjärtat bulsa mot revbenen, och han vidgade näsborrarna som om han redan sugit in den första stora segrans berusande luft. Men nästa ögonblick slappnade han, föll ihop, blev kallsvettig i pannan, greps av meningslöst självförakt, såg hela sin framtid grått i grått som en seg, ogenomtränglig dimma med alla horisonter förlorade, alla vägar stängda. Och han önskade sig ingenting högre än att kalken skulle gå ifrån honom. Han förbannade den stund när han valt detta olycksaliga yrke. Det var inte yrket som valt honom — men så måste det kännas för de utvalda; de tvivlade inte, de hittade sin väg med förbundna ögon.

Erik Vasells historia var alltså inte så märkvärdigt ny, utom för honom själv. Men där betydde den onekligen en del. Livets mening eller meningslöshet helt enkelt. Att vara eller inte vara. Och nu detta med den senaste rollen han fått, det var just här allting stod på spel, här måste han segra fullständigt, en halv seger skulle vara detsamma som ett nederlag, ty det var en huvudroll, en prøvosten, något som tog sin man med hull och hår. Läxan kunde han för länge sedan och gick nu och väntade på repetitionerna. Han blev allt dystrare till mods ju mera tiden led utan att han lyckats bli klar med figuren. Han såg den inte. Den samlade sig inte till något helt, flöt ut i det konturlösa för hans fantasi, ville inte bli någon människa, bara ord, repliker som hängde i luften. Ett stoff utan livets gnista. Men det var från honom skapargnistan skulle komma. Han skulle inte endast vara en budbärare mellan diktaren och publiken, en telegrafapparat som knackade ut en remsa ord från en hjärna till tusen hjärnor, han skulle ge orden själ och själen kropp, av hans vilja, hans syn, hans mening, hans erfarenhet skulle en ny människa födas. Och denna människa skulle vara han och dock

inte han, skulle leva sitt självständiga liv, närt av hans blod och diktarens i en underlig blandning. Det var ju någonting fruktansvärt allt detta — en grym och motbjudande konst som kanske till på köpet misslyckades och som även i bästa fall inte var värd kostnaden.

Åtminstone föreföll det honom så just nu. Han gick av och an i sitt arbetsrum; rollhäftet låg slängt i ett soffhörn. Han blängde på det som på en gåta, där lösningen undandrar sig alla ansträngningar. Ett slag tänkte han ringa upp någon kamrat för att komma bort från alltsammans. Eller kanske Cissi? Hans själs älskade hörde till de vilsamma för intelligensen. Hon skulle prata bort hans oro. Men knappt hörde han den lilla välkända rösten i telefonen, förrän han insåg sin felräkning. Jo tack, han mätte bra. Och hon? Nå, skönt. Nej, inte i dag, han skulle vara flitig, ja det var den där förbannade rollen... Adjö så länge, sötnosen.

Han blev stående med dunkande tinnigar. Plötsligt tyckte han att rummets väggar började krypa in på honom, långsamt, men säkert. Han slängde på sig hatt och rock och störtade ut.

Det var en marskväll vid sjutiden. I den violetta dagern satt redan en stor stjärna över Humlegårdens kvistnät. Enstaka lyktor voro tända; de lyste som kalla, grönaktiga stenar. Gatorna lågo jämförelsevis tomma. Det var timmen när middagsfärdelsen tunnat av och kvällslivet ännu inte hunnit ta vid. Erik Vasell gick fort som det gällt att springa från någon hemlig förföljare, och innan han sansat sig hade han redan kommit ur Västerlånggatus pass med alla butikernas korseldar ut i den öppna rymden vid Slussen. Han stannade och drog ett par långa andetag sjöluft. Det lättade. Det kändes som han sluppit loss från en besynnerlig gastkrämning.

Och med lättare steg drev han uppåt Söder, sneddade över Maria kyrkogård, gick alldeles på måfå utan att se eller höra. Tanken på rollen hade åter fått tag i honom. Han mumlade halvhögt några repliker, prøvade olika tonfall, medan han försökte bygga upp gestalten inom sig — något het-sigt och vitlysende skulle det vara, ett par hypnotiska ögon under en ojämn, bucklig panna, liksom formad av tankarnas sjudande lava därinne; men underansiktet skulle vara smalt och vekt, med en barnsligt obestämd mun. Det var en ung revolutionär i ett socialt drama han skulle återge. En fanatiker och en martyr. Och en martyr inte bara för samhället, utan lika mycket för sig

själv. Han skulle predika terrorn med det vackraste och oskuldsfullaste småleende i världen — han borde ha mycket vita tänder när han log — och han skulle glädjas åt vart orättfärdigt huvud som föll, men gråta bittert över förlusten av sin kanariefågel. Och i sista akten skulle han dö vid ett öppet fönster med en vårhimmel i, medan gatan höll på att göra i ordning det jordiska paradiset med barrikader. Hans sista suck skulle drunkna i revolverskott och slagdängor.

Men alltihop ingav honom äckel. Figuren var ju redan utnött, både av verkligheten och romanerna. En revolutionär började bli lika banal som en bracka. Teatern skulle gaspa åt hans orationer. Och ändå! Ändå kände Vasell att det just var kontakten med verkligheten som här fattades honom, och han skulle i detta ögonblick inte haft det minsta emot att råka in i ett gatuplopp eller åtminstone i ett litet stilla gurgel. Men det såg inte lovande ut. Han var långt borta på Hornsgatan, och människorna som passerade föreföllo inte hågade för revolution. Fabriksflickor gingo arm i arm, kvällspyntade och pratande i munnen på varandra. En liten klunga hade samlats kring en biografaffisch, som föreställde ett nattkafé med slagsmål mellan två eldsprutande skönheter. Vasell stannade och stirrade förstrött på den grova reklamteckningen. Han tänkte på den vita duken därinne i salen. Han tyckte att hans egen själ var en stor, tom, vit duk, där fantasien inte längre avtecknade sig som bild, fast det fräste och surrade i huvudet som från en ständigt arbetande ljuskastare.

Tröttheten värkte i axlar och ben. Om han i alla fall skulle slinka in på bion? Vartför hade han inte helt enkelt blivit filmskådespelare? En grimaserande skugga på ett skynke. Så hade han inte behövt gå här och tugga på repliker. Men han hade aldrig kunnat riktigt förlika sig med den olustiga spökdramatiken, han ville inte agera skugga, sig själv ville han ge och höra, i begynnelsen var ordet och ordet var gud... Ordet var själen, skulle vara själen, den stackars pinade, olycksaliga, jublande själen med sina himlar och helveten, sin musik av änglaharpor och sitt ångeststön av de fördömda. Han kände sig helt patetisk. Men längst in i bröstet molade och värkte det, alldeles som i axlarna och benen.

Han drev vidare, halvt raglande. Gatorna blevo allt tommare och ödsligare. Han hörde ett tåg susa förbi någonstans i närheten och en signalapparat ringa. En rök bolmade upp som en vit sky mot kvällshimlen. I ett bilgarage luktade det benzin och

oljor, och marken utanför var svart och slipprig, så att han halkade och höll på att stå på näsan.

Från ett ölkafe trängde skratt och skrån. En plötslig lust, trötthet och nyfikenhet på en gång, fick makt med honom. Utan att betänka sig klev han in, stannade ett ögonblick andfådd i den förfärliga atmsfären av rök, matos och människoutdunstningar och såg sig omkring efter plats. Lokalen var överfylld av folk, mest arbetare, en del slödder också, besynnerliga figurer med hårstrivor i ögonen och defekta gap. Man halvlåg över borden som en klunga rufsiga huvuden och gastade i munnen på varandra. Spillda ölsvättar med cigarraska i speglade den dåsiga belysningen. Längst framme dunkade korkupdragaren; där satt ett tjockt, jättelikt fruntimmer med ett enda vidöppet öga och portionerade ut ölhallvorna mot mäsingsbrickor, som två uphasserskor kastade på disken. Ett par chaufförer drogo fingerkrok och en katt gjorde toalett på kaminplattan.

I ett hörn satt en ensam man och läste tidning. Det fanns verkligen en ledig plats vid hans bord. Vasell bockade sig och slog sig ner; grannen lyfte bara ett öga över tidningskanten.

— Vad ska det vara? Det var uppapperskan.

— Ge mig en flaska öl och två smörgåsar. Ost och salt kött.

Det kalla ölet smakade härligt. Vasell tömde flaskan på några minuter och rekviderade en ny, medan han mumsade på smörgåsen. Han försökte iakttaga sin granne i smyg; det var en helt annan man, ett par och tjugo på sin höjd, med ett kantigt ansikte av en underligt oren blekhet, som ingnidet med maskinolja och svett, nästan självlysande. I det ojämna hårfästet sutto stora våta pärlor. Blicken var onaturligt stel och stirrande; man såg hur den åt trycksvärtan. Han var så fördjupad i sin läsning att han inte lade märke till Vasells uppmärksamhet.

Men vid borden intill började man i stället granska den nykomne. Vad var det egentligen för en figur? Han hörde inte hit. Med sina slätrakade kinder och sin skarpa mun såg han ut som en detektiv i en tjugofemöresbok; det var kanske bäst att dra in tentaklerna. En liter langades försiktigt mellan knäna under ett bord, och här och där sjönk skrån plötsligt till viskningar. Vasells bordsgranne såg förvånad upp från sitt blad; han hade märkt tystnaden. Han ruskade på sig, som om han ville skaka av sig de syner läsningen väckt, och borrhade en vass blick i sin granne. Så reste han sig och gick över till ett bord bredvid.

Inte ingenting alls hade hänt, och ändå stod luften stilla med ens. Rökskyarna hängde orörliga. Man väntade på något. Till och med den tjocka damen vid disken gnuggade sig i det enda ögat för att få en bättre överblick av terrängen. Vasell märkte huvuden vända mot sitt, blickar som drog sig tillbaka och kommo igen allt efter som hans egna mötte dem eller inte. Det måste i alla fall ha hänt någon-

ting, och detta något var tydligen han själv. Men vad hade han gjort? Var det något fel på honom? Han tittade på sina kläder, nej, där fanns ingenting. Han började bli nyfiken.

I samma ögonblick råkade han stöta omkull sin ölflaska; den föll i golvet och krossades. Nu fnissades det öppet i hela lokalen. Uppapperskan kom som ett åskmoln. Hennes sätt att sopa upp glasskärorna tydde på att även hon smittats av den besynnerliga oviljan mot Vasell.

— Jag ber om ursäkt, sade han.

Hon svarade bara med ögonen, men det räckte.

Vasell bad att få betala. Men han kunde inte förmå sig att gå med detsamma; det var som missödet med buteljen hade hållit honom kvar på något märkvärdigt sätt, han tyckte det var fegt att rymma fältet, och dessutom hade hans intresse för situationen väckts på allvar. Det skulle vara lustigt att se hur saken utvecklade sig.

— Tycker ni inte det osar? ropade plötsligt en skrovlig röst.

— Det osar katt, ja.

— Men i then natten fingo de intet... Förty de voro icke seende. Och så sa mor-san till mig, när det kom besök, göm barnet, sa hon, att det icke faller i rövarehänder. Alle man på däck, skutan a' läck, läck, läck, läck...

Nu var luften åter i rörelse. Skrattsalvorna avlöste varandra. Allas ögon stirrade på Vasell.

— Är det mig herrarna menar? Men jag är ingen rövare. Och barnet behöver inte gömmas. Jag har redan sett det, och jag ska inte ta det. Det ligger där under bordet, Vasell pekade på den tömda litern.

Det blev hastigt tyst. Ett svagt mullrande bara som kunde tas hur man ville. Skåde-

spelaren satte sig lugnt tillrätta och tände en cigarr. Han kände att han hade röda fäckar på kinderna, och hjärtat hördes i öronen.

Men då reste sig mannen, som nyss suttit vid samma bord. Han vände sig rakt mot Vasell. Hans ansikte lyste som fosfor.

— Ni har ingenting här att göra, skrek han. Ut med er! Vad vill ni? Få vi inte vara i fred? Jag ger fan om ni är deckare eller vad ni är, men vi ska avskaffa er, spioner hänger man, ty spionerar det gör ni, det gör hela er klass... Titta på den där, pojkar! Så där ser dom ut, men märka dom ska vi, det ska bli skönt. Ge er i väg, säger jag. Det här är vårt. Obehöriga äga inte tillträde. Ha ni gjort annat än stängt dörrarna för oss kanske? Men nu sparkar vi in dom...

Skådespelaren hade också rest sig utan att han visste det själv. En sekund såg han rödt. Han tyckte att han inte skulle kunna andas, om han inte finge plantera sin knyt-näve midt i det vita ansiktet, nu, ögonblickligen. Han såg detta ansikte som en fosforescerande fläck med två svarta gluggar i, två brunnar av hat, och det var som ett blodkärl sprungit sönder inom honom. Munnen blev full av en tjock vätska. Men han fick inte fram ett ord.

Hans antagonist skakade i hela kroppen. En äldre man kom fram och tog honom sakta vid axeln. Och plötsligt såg Vasell hur han sjönk ner på en stol — som om man skurit av senorna på honom. Ansiktet slocknade; det gick bara ett par krampryckningar över ögonen. I mungiporna rann saliv. Efter ett par minuter slog han upp blicken, och den var alldeles ny. Hela ansiktet var nytt.

En hjälplös sorg, ett svärmod som inga ord kunde återge, låg över dessa kantiga drag som tycktes ha utjämnats efter anfallet. Han betraktade Vasell utan ovilja, närmast med förvåning.

Hela uppträdet hade inte tagit många minuter. Den gamle mannen höll fortfarande sin hand på den ungas axel.

— Herrn får ursäkta, sade han lugnt till Vasell, ni ser att han är sjuk...

— Ja, sade Vasell och tog sin hatt.

När han kom ut kände han ännu hur hjärtat hamrade. Men den friska luften gjorde honom godt, och han strök sig förvirrad över ögonen som om han nyss vaknat. Allt föreföll honom som en tokig dröm. Han begrep inte varför han gått in i den vedervärdiga hålan, och ännu mindre varför han stannat kvar. Det var ju fullkomligt fantastiskt alltihop; där satt han helt fredligt vid sitt öl, och plötsligt, utan att han sagt ett ord, var han kringvärvid av en hel liten storm, omgiven av ett fientligt element som kokade, mullrade, exploderade. För tio år sedan kunde detta ha givit anledning till en del sociala funderingar; nu behövdes de inte längre. Nu visste man hur det var. Och för övrigt, Erik Vasell var inte lagd åt det djupsinniga hållet. För honom blev denna scen inte till tankar utan till syner. Han såg alltsammans ännu en gång: de underliga

ONKEL AGATONS GÅRD

AV
ELLEN LUNDBERG - NYBLOM

ONKEL AGATONS GÅRD VAR ETT himmelrike, tyckte barnen i släkten. De vuxna voro inte fullt så entusiastiska. Den var så gammal och löjlig och sned och vind, och där fanns så många konstiga små trappor och vinklar och vrår och oväntade smygar, att man kunde bli alldeles kollrig av att bo där. De gamla tanterna påstodo, att de gingo sina ben en halv aln kortare för varje besök där ute, så många ut och in och upp och ner var det att hålla reda på.

Men onkel Agaton märkte det inte. Han bara smålog på sitt tysta, inåtvända sätt åt alla anmärkningar och låtsades ingenting höra.

Han älskade gården, passionerat, utan förbehåll. Han kunde inte minnas något annat hem. Föräldrarna hade dött, då han var helt liten, och han hade vuxit upp där ute hos sin farbror.

Visserligen hade han varit några år i skolan, men han var en klen pojke, och det blev aldrig någon studentexamen av. Han flyttade ut till gården igen och hjälpte farbrodern sköta den; gick upp i det, som sitt enda, allt uppslukande intresse. Egentligen var det inte mycket att sköta. Några tunnland jord, en gammal fruktträdgård och en liten, särskilt omhuldad blomsterträdgård, två hästar, fyra kor. Men för onkel Agaton innehöll det hela världen.

Om somrarna levde han i trädgården. Både farbrodern och han voro stora blomsterälskare, och Agaton hade förmått sin farbror att inreda ett slags vinterträdgård i minimal skala, i ena ändan av den gamla byggnaden. Vinterkvällarna tillbrakte han med att ordna sina "samlingar". Hans herbarium var exemplariskt, hans stensamling växte till ett litet berg och hans fjärlissamling var utsökt. Han "katalogiserade" sitt bibliotek, redan när han blott ägde femtio anspråkslösa volymer, men också det växte till med åren och utgjorde en skatt, som omhuldades med en svartsjuk kärlek.

Farbrodern och han höllo ihop som parhästar. Det var en originell gammal man, och han hyllade sig till brorsonen, som om

han varit det enda han ägt i världen. Och ändå hade han en egen son!

Ett par av de år Agaton tillbrakt i skolan, stod gården stängd. Farbrodern vistades i en liten landsortsstad, där han sysslade med ett specialstudium. Och där — hade han plötsligt gift sig med en enkel, okänd flicka. Det hade blivit till nästan mot hans egen vilja, som han påstod, och det korta äktenskapet upplöstes efter ett par år med stor hast och några få tårar. Men — där fanns en son. Fadern hade kostat på honom skolundervisning, men när gossen var halv vuxen hade modern och han flyttat ut till Amerika, där hon hade släkt, och fadern hade så godt som förlorat dem ur sikte. Han utbetalade endast deras årliga anslag genom en bank. Hustrun hade dött efter några år. Sonen hade upptagits i ett framgångsrikt affärsföretag och gett sig av till Australien, understödet hade indragits, och den korta episoden var småningom nästan utstruken ur faderns liv.

Så mycket mera fäste han sig vid sin brorson.

Och den dag han skulle dö, anförtrode han honom, att han skulle ärva gården efter honom för alla tider, så vida inte sonen dök upp en dag och återfordrade den. "Ty jag kan ju inte låta min egen avkomma känna sig förfördelad", sade han. "Men var lugn, min gosse! Han kommer inte tillbaka."

Agaton kände, hur det kröp kallt invid hårfästet vid blotta tanken på en sådan möjlighet, men han sköt den ifrån sig med all makt och tackade rörd sin gamle välgörare, som skänkte honom det bästa på jorden, ett eget hem — och just det hem han älskade.

Och så blev onkel Agaton ägare till Gården.

I början saknade han farbrodern var stund på dagen, men småningom vande han sig vid ensamheten, och med varje år växte Gården fastare omkring honom. Den blev som en gammal kär rock, som med var dag allt mera tar form av sin bärare.

Och Gården var inte så tokig, som gumorna i släkten tyckte. Nog såg den litet

tillbyggd och ombyggd och utbyggd ut, men taket, ett fint, grönskimrande koppertak (onkel Agatons stolthet) låg skyddande över alla tillfälliga nycker och originella infall, och de rosafärgade, putsade murarna lyste i solen som ett gladt, nymornat ansikte. Yttertrappan, som på gårdssidan ledde upp till ingångsporten, var prydd med ett präktigt, smidt järnräck, och den smala "terrassen" på motsatta sidan var kantad med små urnor av järn, om sommaren fyllda med pelargonior.

Men inomhus var det onekligen en viss oreda i rumfördelningen; en massa små kabysser förutom en stor sal, som gick tvärs igenom huset. I salen stod husets största sevärdhet, ett jätttestort, rundt matsalsbord av mahogny, kring vilket kunde dukas för tjugo-fyra personer, som det stod. Hur detta väldiga bord kommit till eller varför det hamnat här, visste ingen. Men det betraktades som en vördnadsvärd relik från okända, stora tider, och någon sällsynt gång, då hela släkten samlades, dukades det till festmiddag. Då togos de enorma gamla damastdukarna fram, och kusken, Kil, som också vid högtidliga tillfällen tjänstgjorde som betjänt, trädde på sig vita ullsockor och beordrades upp på bordet för att anbringa blomsterdekorationen på midten. Det var ett stort ögonblick. Onkel Agaton fick alltid hjärtklappning, då han såg gamle Kil kliva upp och försiktigt vandra fram med en stor kristallskål med rosor till midten av den blommiga damastduken.

I vardagslag åt onkel Agaton sina måltider vid ett litet anspråkslöst bord mellan fönsterna åt trädgården.

När onkel Agaton tillträdde Gården, hade han ställt till en sådan där stor hejdundrande släktmiddag. Men den hade blivit förbittrad för honom, ty någon hade anmärkt, att det var ju mycket roligt, att han nu satt som ägare till Gården, men — han satt ju onekligen en smula löst! Tänk, om kusinen dök upp en vacker dag och fordrade sin rätt! Underligare hade man sett! En annan lustigkurre ökade på svedan genom att

huvudena i det kvalmiga ljuset, de dimmiga blickarna, de stora röda händerna som kramade om flaskor och glas som om tillhyggen, buffelpannorna färdiga att stängas, ryggarna hukade till språng. Och så midt i allsammans det vita ansiktet, förvidret av hat och utslätat igen i trött och förvånad förtyvling. Genom mumlet från många röster hörde han en enda röst, och han tyckte att han aldrig skulle slippa den.

Han gick hemåt längs Skeppsbron. Det hade blivit ett av de vanliga hastiga våromslagen i vädret; över strömmen åkte väldiga molnmassor upp, blåsten var iskall och förde med sig snö. Inom några minuter bröt yrvädret löst, men Erik Vasell brydde sig varken om snön eller mörkret och kände knapp, hur det rann små strömmar från hans piskade ansikte och hur kläderna blevo blytung. Han gick med ett stort ljus

inom sig. Hans hjärna var illuminerad som till fest. I hans öra ljödo repliker som han för längesedan kunde utantill och som ändå plötsligt blivit nya som genom ett trollslag. Och han såg en skarpt belyst gestalt; det var han själv och det var en roll i ett skådespel och det var en ung okänd man på en krog långt borta på Söder. Tre och dock en, alldeles som personerna i gudomen.

— Äntligen! mumlade han hänryckt för sig själv. Och han grät och skrattade som ett barn. Äntligen! Så måste det vara. Jag är räddad.

Den döda rollen hade fått liv inom honom. Gnistan var där. Människan. Det fanns ingen tvekan längre hos Erik Vasell, och han kände sig så utsägligt befriad som bara en konstnär kan känna det, när han fått tag i den fasta punkten, när kaos besjälats. Han var säker på att han skulle segra. Hans

yrke var det härligaste yrke i världen. I morgon skulle han gå ut och glädja sig med sin älskade; det fanns ingen som förstod honom så bra som hon.

Och livet var nådigt mot honom. Han segrade verkligen den gång han behövde segra — annars segrar man som bekant oftast när det inte behövs. Erik Vasell blev ett namn. Ibland kunde han tänka tillbaka på den underliga kvällen och på sin okända räddare, och han skulle velat trycka hans långa magra hand. Somliga hjälpa oss fram med sin kärlek, andra med sitt hat. Välsignelse över de tysta medhjälparna! tänkte skådespelaren medan han under en mellanakt satt och stirrade i spegeln på sitt vita ansikte, oljigt och orent av smink, nästan självlysande.

Illustratör: T. Schonberg.

skämtsamt anmärka, att, om onkel Agaton miste Gården, så var det ju väl, att han hade det stora bordet, ty då behövde han ändå aldrig sakna tak över huvudet. Och alla ungdomarna hade skrattat åt lustigheten.

Onkel Agaton skrattade inte. Mista Gården! Omöjligt! När middagen var till ända kring det väldiga festbordet, och när gästerna hade rest, gick han in i sitt rum, stängde sin dörr, öppnade fönstret och satte sig och såg länge på månskenet, som låg vitt som dagsljus in över hans tunna ansikte, tunna hår och tunna, rörliga lilla figurer.

Han slöt ögonen. Han var en lycklig människa. Allt för lycklig, tänkte han med en suck. Och när han suckade, stack det till i honom, som om han svalt en tagg. Nej — Vår Herre var en hygglig gammal vän! Han unnade honom säkert! Ja, säkert unnade han honom!

Ären gingo; stilla flytande fram som på en lugn ström. Onkel Agaton reste sällan till staden, läste så litet tidningar som möjligt och levde bara i sin egen lilla värld. Flitig, rörlig, välvillig, upptagen av en mängd små nödvändiga sysselsättningar, såg han dagarna glida förbi, enahanda, lyckliga.

Han vakade över, att årstidernas olika sysslor sköttes ordgrannt, ansade sina träd och blommor, nograde och ordnade om sina samlingar, flyttade om litet i biblioteket, fiskade kräftor i ån, läste, rökte sina pipor, pratade med sin gamla trotjänarinna och med Kil, funderade över livet från sin egen lilla synvinkel, — och började bli gammal. Vid femtio år var han tunn i håret, litet vidfemtio år var han en tunn skuldran.

Men han var en lycklig man.

Var afton tackade han Vår Herre — och sin farbror, som gett honom Gården. Varför skulle han gifta sig? Han hade ju Gården! Varför skulle han resa utomlands? Ingenting gick ju ändå upp emot Gården. Det var en helgedom i hans ögon. Han kände och älskade varje buske och sten, varje blomma och träd där. Och inomhus vårdade och vördade han varje gammal möbel, varje litet kopparstick på de blommiga tapeterna, varje liten silhuett och varje ostindisk kopp, som aldrig rubbats från sin plats sedan farbroderns dagar.

När han trippade omkring med sina små, hastiga steg och vände huvudet, än åt ena än åt andra hållet, som för att hinna uppfatta allt omkring sig, syntes det på hans vänliga, litet frånvarande leende, hur lycklig han var.

Den amerikanske kusinen hade småningom bleknat ur hans medvetande. På femton år hade han inte hörts av med ett ord. Nu, då onkel Agaton närmade sig femtiofem år, ansåg han sig tryggt kunna känna sig som ägare till stället. All fara var undanröjd. Kusinen var död och borta eller brydde sig helt enkelt inte om, att ta ut sin lagliga rätt. —

Och så en vacker dag, slog han ned som en blix. Han kom — direkt från Amerika, i en stor, grå automobil, som tutade som den lede själv, då den

svängde upp genom allén och gjorde djupa, fräcka spår i den våta, nykrattade gårdsplanen.

Onkel Agaton trodde helt enkelt, att han skulle dö. Det svartnade för ögonn på honom, och han kunde inte ta ett steg ut ur sitt rum, där han suttit i sin söndagsfrid och läst en gammal predikan.

Den amerikanske kusinen var en kraftig, bredaxlad man, tio, tolv år yngre än onkel Agaton, med ett kantigt ansikte, en hård mun och ett par kloka, kyliga ögon. I automobilen sutto också två damer, hans unga fru och hans lilla flicka, båda mycket eleganta och mycket nyfikna.

Han steg ned ur bilen och med mössan alltjämt på huvudet, gick han fram till onkel Agaton, som med darrande knän och ett underligt tryck över nacken, äntligen hade hunnit ut på trappan. Den främmande smålog. Då såg man hans vita tänder, och han fick plötsligt ett vänligt uttryck.

"God afton", sade han på bruten svenska, "ni är väl kusin Agaton?"

Agaton räckte honom handen, och den främmande skakade den, hårt och länge, som om han velat lossa armen från kroppen. Inte ett ord kunde onkel Agaton få över sina läppar. Tungan klubbade vid gommen, tinningarna dunkade. Han kände bara, att ödet var över honom. Han måste böja sig — eller dö.

De timmar, som följde, voro en mardröm. Den främmande kusinen och hans främmande hustru och främmande, vippande lilla dotter följde Agaton in i huset, ur rum, i rum, upp och ner, ut och in. För första gången i sitt liv fick han ett slags dunkel känning av, att hans älskade hus var ett underligt konglomerat av trappor och skrubbar, kabysser och gångar.

"How very uncomfortable!" hörde han gång på gång. Och så stannade de oupphörligt, tittade, undrade — och skrattade. Om de bara inte hade skrattat! Onkel Agaton kände kallsvetten pärla i pannan, och han knöt händerna i dovt raseri.

En gång hejdade sig hans kusin midt i ett skratt, såg på honom och lade handen på hans skuldra. "Var inte ledsen på oss", sade han, "för att vi skrattar. Det är bara för att det är så olik allt, vad vi är vana vid! — Så absolut omöjligt!"

Den unga frun skakade på huvudet och knäppte händerna som i stilla förtvivlan. "O, dear me!" — Och badrummen? — Inga badrum!? — "O, dear me!" — Hur kunde man existera utan badrum? — Förlåt!... Åter igen skrattade de. Den unga frun var vacker. Hennes ögon och tänder lyste, och de stora pärlorna kring hennes hals hoppade som av förtjusning vid varje nytt utbrott av munterhet.

Onkel Agatons ben skälvde, hans händer, hans röst skälvde. Allting gungade för honom. — Så kom turen till salen.

Där stod det väldiga, runda festbordet midt på golvet.

Kusinen stannade i dörren.

"Vad i himlens namn! Håller ni rådsförsamling här?" utbrast han. Och så skrattade han igen så att tårarna trillade.

"Men det här tycker jag förresten om", fortfor han och gick fram och lade sin breda hand på mahognyskivan. "Det här har åtminstone anständiga dimensioner. Det tar vi med oss till Amerika!"

"Nej — — — jag — — —!" började onkel Agaton. Men han hejdade sig. Han var ju en slagen man, en avsatt kung. Han hade bara att försvinna. Och han försvann.

Under hela den vecka som följde, ända tills sent i de ljusa sommarkvällarna, släpade onkel Agaton ut sina egna, personliga tillhörigheter och forslade dem till det nybyggda kuskbostället.

Det var ett fult slentrianmässigt byggt hus, som låg utanför trädgården, tätt vid landsvägen, som onkel Agaton låtit uppföra av sina egna fädernärvda pengar, alldeles efter gamle Kils önskan, ty det var han, som skulle bo där.

Där fanns glasveranda med gula och blå glas och en liknande balkong en trappa upp.

Rummen voro stora, kala, alltför höga, med garderob inbyggda i takfallet. Huset hade blivit litet stort tilltaget, ty trädgårdsmästarens son skulle gifta sig, och det var fråga om, att han skulle bosätta sig i övre våningen.

Nu blev det onkel Agatons hem. "Hem!" Hans tunna, bleka ansikte förvreds av en krampaktig grimas vid det ordet. Hans kusin hade ju visserligen mycket hövligt erbjudit honom att bo kvar på Gården. De ämnade i alla händelser endast "pröva situationen" under sommaren. Onkel Agaton försökte tacka för vänligheten, men han kunde bara knipa ihop munnen och skaka på huvudet, hårt och avvärjande, på ett sätt, som förstummade allt vidare dryftande.

Med darrande händer bar han ned sina "samlingar", stenar, fjärilar, blommor, böcker, på skottkärran, som Kil drog fram till yttertrappan, staplade upp dem

Han ansade sina träd och blommor.

och körde bort dem till "grindbyggnaden".

Och där fick det ligga. När han väl hade det alltsammans omkring sig, under tak, var det som om han inte orkade mera. Han gick omkring som bland ruiner, och när han fått sina få, egna möbler nödortfött placerade i de höga ogemytliga rummen, hängde hans gamla trotjänarinna upp gardiner för fönsterna.

"Häng dem rätt ner, så att jag slipper se utsikten", befälde han. Han kände sig så trött, som om han blivit åttio år i ett slag.

Onkel Agaton började avsky tillvaron.

Den fridsamme, försynte, vänlige lille mannen låste in sig midt i sommarvärmen och kände sig fiendligt stämd mot hela världen.

De otäcka blå och gula rutorna på glasbalkongen kastade ett konstgjort, tarvligt skimmer in över de fula rummen, där, vecka efter vecka, allt ännu låg staplat och hopat utan att komma på sina platser.

Onkel Agaton ville inte se år Gården, inte veta vad man företog sig där borta. Och ändå kretsade hans tankar dygnet om kring hans gamla, älskade hem. Var det sig likt? Vad gjorde de? Vad ändrade de? Var de rädda om saker och ting? Skrattade de ännu åt allting eller började de inse?

Då och då spratt han till vid en gäll bilsignal, och han lättade ett ögonblick förstulet på gardinen men lät den falla igen, som om han begått en oförsynthet. Då och då kom bud och inviterade honom upp till middag. Men Onkel Agaton svarade alltid nej, skyllde på illamående och brådska. Han ville inte sätta sina ben i det huset mera! Aldrig, nej aldrig! Det var det enda han ägt, och ett brutalt öde hade berövat honom det. Han ville inte se det!

Hela sommaren satt han instängd i sol och hetta, bland flugor (att det fanns så många flugor!) och dammiga, oordnade tillhörigheter. Hans tunna ansikte blev ännu tunnare och gulblekt som vax, och hans händer fingrade magra och sysslolösa i hans knä.

Flera gånger hade kusinen kommit för att besöka honom, men onkel Agaton hade nekat sig hemma eller skylt ifrån sig för att slippa se och tala med honom.

Och så gick sommaren.

Han hade förbjudit Kil att skvallra om, vad som skedde borta på Gården.

Men en dag i september, då himlen låg grön som glas, och den långa lönnallén var en enda väg av guld, kom Kil in i "stora" rummet, där onkel Agaton satt, liten och torr, i en stor länstol, belyst av de gula och blå kaleidoskoprutorna från glasbalkongen. Kil var tung i gången och ond i ögonen.

"Ja, nu må herr Agaton bli hur ond han vill", sade han, "men nu måste jag tala om, att de lyfter av taket på Gården! — Det ska' säljas!"

Onkel Agaton for upp som stucken av en geting. Han hade blivit likblek, och hans ögon lågo som döda i huvudet.

Han knuffade undan

Kil, som stod bred och tung i dörren, tog trappan i några språng och rusade upp genom allén.

Ja, verkligen! Där stod hans amerikanske kusin med mössan på huvudet och händerna djupt i byxfickorna och såg på, hur två arbetare uppe på taket kraftigt lossade den ena dyrbara kopparplåten efter den andra. En hel last tegel låg på gårdsplanen, färdig att ersätta det gamla taket.

Onkel Agaton kom susande som en bumerang, flämtande och andfådd, rätt fram till kusinen, grep honom om armen och skakade honom.

"Gör det inte!" ropade han med dov röst. "Du får inte! Får inte!" Det lät som en dödsdömd, som ber om nåd.

Kusinen vände sig emot honom med orubbligt lugn, såg på honom ett ögonblick och sade, nästan vänligt:

"Vad menar du, old man! Taket är ju det enda värdefulla vid hela den gamla lådan. Inte har man råd med det! — Och huset är ju mitt!"

Onkel Agaton släppte taget om hans arm, allting svartnade för honom, och utan ett ljud föll han raklång på sandplanen.

Då han vaknade låg han i sin säng, i sitt nya, otrevliga rum nere i grindbyggnaden. Men han kunde inte riktigt reda sina tankar, och han låg länge sjuk.

Ett par veckor senare gjorde sig kusinen beredd att resa med sin eleganta fru och sin vackra lilla dotter tillbaka till Amerika. Kvällarna började bli mörka, och stora affärer väntade på andra sidan havet. Men innan han reste, gjorde han ett sista besök i grindbyggnaden. Onkel Agaton kunde inte förhindra det.

"Jag kommer för att säga dig farväl, old man", sade han vänligt och gick fram till sängen, där Agaton låg. "Flytta nu upp till Gården över vintern och känn dig all right. Inte vill jag neka dig ditt gamla tak över huvudet!"

Just som han sagt det, kom han att tänka på det nya tegeltaket och tillade hastigt:

"Förresten — det nya gör sig förträffligt. Det kan jag försäkra dig!"

Men onkel Agaton kunde ingenting svara. Det knöt sig i halsen på honom, och utan att han kunde hindra det, började tårarna rinna utför hans tunna kinder, tätare och tätare. Den bredaxlade amerikanaren reste sig bestört. Det var en alldeles ny syn.

"Gråter du, old chap?" mumlade han. "Jag förstår inte! — Det är ju egentligen ingenting att vara ledsen åt."

Onkel Agaton svarade alltjämt ingenting. Bröstat hävde sig i korta snyftningar, och han knep ihop ögonen med en löjlig grimas, som kom den andre att ofrivilligt småle.

"Ja — farväl då!" sade han tvekande. "Det gör mig riktigt ont, men jag begriper inte!" Han gick bort emot dörren.

"Det var mitt hem!" mumlade onkel Agaton med tunn, skälvande röst — "mitt hem!" Den andre stod ett ögonblick med handen på låset.

"Var inte ledsen på mig — och farväl!" svarade han endast, låste dörren och gick hastigt utför trappan. — —

Följande dag fick onkel Agaton ett brev. "Tag kåken och behåll den!" stod där. "Jag behöver den ju inte! Men jag vill inte vara anledning till att du, old man, gråter som ett barn. Vad du ser i den gamla lådan, begriper jag inte. Min hustru och jag tyckte den var omöjlig. Men ditt hem vill jag inte beröva dig! Jag är ingen grym man, fastän jag råkar vara en rik man. Slit den med hälsan!"

P. S. Men badrum måste du inrätta. Det kan väl ingen kristen leva utan."

Onkel Agaton läste de få raderna om och om igen. Han låg alldeles stilla och slöt ögonen, men handen höll hårt om det ljuvliga budskapet, och han andades djupt och lugnt. Då och då slog han upp ögonen, öppnade brevet och läste det igen. Hans ansikte var som förvandlat. — — —

Vid jultiden var allt åter på sin plats uppe på Gården. Samlingarna voro ordnade, böckerna tillbakaställda i hyllorna, blommorna i varmrummet bredde sig och frodades, och onkel Agaton gick omkring på tå, som om han varit rädd att slå sönder en dröm.

Endast i den stora matsalen fattades en sak: det kolossala mahognybordet var borta. Julmiddagen för släkten serverades vid småbord.

Onkel Agaton hade packat in det stora festbordet i två kolossala lårar och skickat i väg det till Amerika jämte ett brev till kusinen:

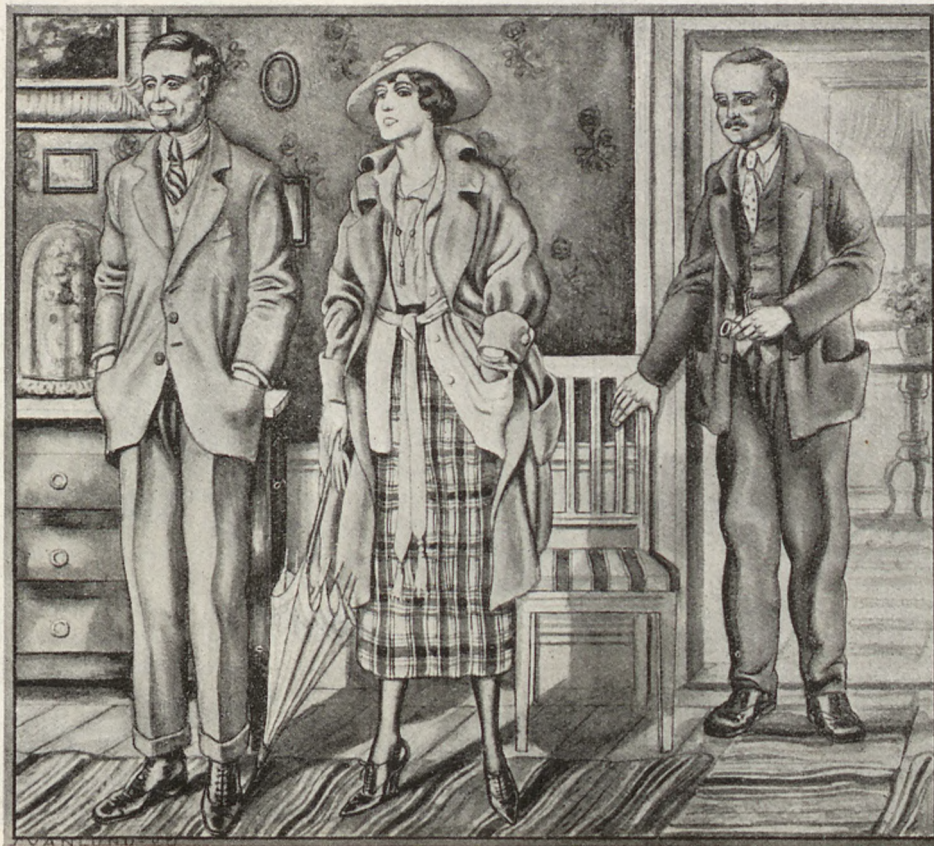
"Härmed ber jag att, som ett ringa tack, få sända dig det enda du satte värde på i det kära hem, som din far först och du sedan gett mig att älska och leva i.

För en ensam man som jag är bordet för stort. Slit det med hälsan och gud välsigne dig!

P. S. Jag har inrett badrum i brygghuset."

Illustratör:

J. Svanlund.

Och så stannade de oupphörligt, tittade, undrade — och skrattade.

DET VAR I DEN GAMLE LÖJTNANTENS tid som detta hände här på Mårbacka, kanske på 1870-talet eller så omkring.

Då hade Lars i London och Magnus i Wien och Sven i Paris och Jansson i Prag och Per i Berlin och stalldrängen och drängpojken och en främmande karl slagit sig ner i drängstugan under tiden mellan halv fem och fem på eftermiddagen för att hålla aftonvardsvila. Och det förstås väl av sig självt, att Lars och Magnus och Sven och Jansson och Per, de voro inte några utlänningar, utan fingo dragas med de konstiga tilläggen till sina namn, därför att det hade behagat löjtnanten att uppkalla sina torparstugor efter världens förnämsta huvudstäder.

Lars i London och Magnus i Wien, de hade hela dagen gått och plöjt på åkern nedanför fårhuset. Sven i Paris hade mockat i lagården och på lediga stunder hade han hjälpt till i potatislandet. Jansson i Prag hade dikat borta på trädet, Per i Berlin hade inte gjort något alls, utan hade haft ryggvärk, så att han inte hade varit i stånd att arbeta. Nu hade han endast gått fram till herrgården för att slippa ifrån ledsamheten därhemma. Stalldrängen hade gått i stallet och ställt med hästarna, och däremellan hade han huggit ved till köket. Drängpojken hade gått i potatislandet. Den främmande karlen, som hette Andreas i Maggebysäter, var inte kommen till gården för att arbeta, utan för att köpa en skäppa råg. Det var höst och ruskväder, och de hade kommit in i drängstugan med kläderna dävna och stövlarna leriga, och sura och missnöjda voro de själva med allt, som fanns i världen.

Nu tände de på en torrvedsbrasa i den stora, öppna spisen och slogo sig ner runt omkring den. Lars i London, som hade det

största torpet och som därtill var rättare på gården, tog plats på huggkubben midt framför elden, såsom det tillkom honom. Magnus i Wien, som var den styvaste arbetaren näst efter Lars, slog sig ned tätt bredvid honom på en trebent skomakarstol. Sven i Paris, som hade gått så länge bland kreaturen i ladugården, att han mistat allt folkvett, satte sig på själva spishällen, utan att fråga efter, att han skymde alla de andra. Jansson i Prag hade satt sig på den andra skomakarestolen, och gubben från Berlin hade slagit sig ner bakom de andra på en träbock. Stalldrängen satt på kanten av den stora väggfasta sängen, drängpojken hade flugit upp på hyvelbänken och längst borta i rummet satt Andreas i Maggebysäter på en upp- och nedvänd rödfärgstunna.

Lars i London, Magnus i Wien, Sven i Paris och Jansson i Prag, de knöto opp sina matsäcksknyten och togo fram var sin halva, mjuka rågbröds-kaka med en smörklick på midten. Sedan drogo de fram var sin kniv, som hängde i läderslida under förskinnets och bredde betänksamt ut smöret med slidkniven, skuro därpå av bit efter bit, tuggade och sväljde i all maklighet. Drängpojken gick in i köket och hämtade ut mat åt sig och stalldrängen. De fingo också var sin halva kaka mjukt rågbröd, med en smörklick och därtill en skiva skummjölksost. De togo fram sina slidknivar, skuro och åto, de, som de andra. Men Per i Berlin hade inte någon matsäck med sig, därför att han inte hade gått på arbete den dagen, och inte heller hade Andreas i Maggebysäter någon mat, därför att han var så fattig att han ingen hade. De två sutto bara och storbligade på dem, som åto, och för dem båda var det ju en tröst, att de voro två, som inte hade något att äta.

Och eldbrasan knastrade och sprakade, och värmen började sprida sig genom rummet, och de dävna kläderna torkade och lerklumparna började lossna från smorläderskorna.

När den halva rågbröds-kakan var uppäten, så plockade Lars i London och Magnus i Wien och Sven i Paris och Jansson i Prag och stalldrängen och drängpojken, alla som en, fram små, svarta tobaksrullar ur byxfickan. Och sedan drogo de återigen fram slidknivarna och skuro av en liten bit tobak och lade på förskinnets och hackade sönder den i små, små smulor och stoppade dessa i kritpipan, som också satt förvarad någonstans under förskinnets.

Lars i London tog från golvet opp en trästicka och tände den vid brasan. Först skaffade han sig eld till sin egen pipa, sedan lämnade han stickan till Magnus i Wien, Magnus i Wien gav den till Sven i Paris, Sven i Paris räckte den till Jansson i Prag, Jansson i Prag bjöd eld till Per i Berlin, för pipa och tobak, det hade gubben med sig, och hade gjort sin pipa i ordning han, som de andra. Per nådde jämnt så långt, att han kunde ge stickan till stalldrängen, där han satt på sängkanten, men drängpojken måste hoppa ner från hyvelbänken och gå tvärs över golvet för att hämta eld hos stalldrängen. Sedan borde drängpojken ha lånat eld till Andreas i Maggebysäter, men det behövdes inte, för den stackaren var så fattig, att han varken ägde pipa eller tobak.

Nu, när de allesammans voro varma och mätta och hade fått piporna tända, började världen få ett annat utseende för dem, men för den främmande karlen, som inte gick på dagsverke någonstans, utan skulle leva på sin egen lilla torva, såg den likaså grå och bedrövlig ut, som då han hade kommit in i drängstugan.

Han var sjuttio år, och han hade stora giktknölar på händerna, och han var så stel i alla leder, att han knappt kunde resa på sig. Han hade en böjd rygg, och synen var skral, och huvudet satt nertryckt mot ena skuldran. Han var på alla sätt ful, det fanns ingenting hos honom, som kunde fröjda ögonen. Han var smutsig och okammad och trasig, och skäggkransen under hakan var full av boss och halmstrån, och skorna voro snedgångna.

Han bodde i ett torp långt borta under Storsnipa i fullaste ödslighet. Och hans gamla dagar voro sjukliga, han hade ingen, som såg om sig, och alla människor tyckte, att det bästa för honom skulle vara, att han snart finge skiljas hädan från den stora jämmerdalen.

Men nu höjde han rösten, där han satt längst nere i rummet och talade om vad han hade i sina tankar.

"Jag har farit illa i hela mitt liv", sade han, "men nu har jag fått höra, att det finns ett land, där det flödar brännvin ur bergen, och det landet vill jag fara till, innan jag dör."

De andra sutto och blossade på sina pipor i all behaglighet. De hörde nog vad han sade, men ingen yttrade något.

Och Andreas i Maggebysäter fortsatte: "Jag vet, att det finns ett land, som heter Amerika, och det är så beskaffat, att bara man tar en käpp och slår på en berghäll, så kommer det fram brännvin ur hårda stenen. Och dit vill jag resa."

De andra voro inte uppmärksamma. De drogo allt djupare bloss ur piporna, men ingen avbröt den talande.

"Det är ett under så stort, att jag vill se det, innan jag dör. Det skall ingen förmå mig att dröja kvar längre i denna tråkigheten och vedermödan."

De andra sade alltjämt ingenting. De blåste ut röken i stora moln, tittade rätt framför sig och småmyste. Man kunde förstå, att de sågo för sina ögon det ljuvliga landet med brännvinsbergen.

"Och bladen på träden, de är ingenting annat än silver och guld", sade Andreas i Maggebysäter. "Därborta behöver man inte göra några dagsverken. Man går bara ut i skogen och plockar ett par blad, så kan man köpa sig allt vad man har lust till. Och till det landet skall jag fara, innan jag dör."

De blevo allt behagligare till mods i drängstugan. Tänk, att det inte var nog med att det fanns brännvin i bergen! Tänk, att det också fanns guldlöv på träden!

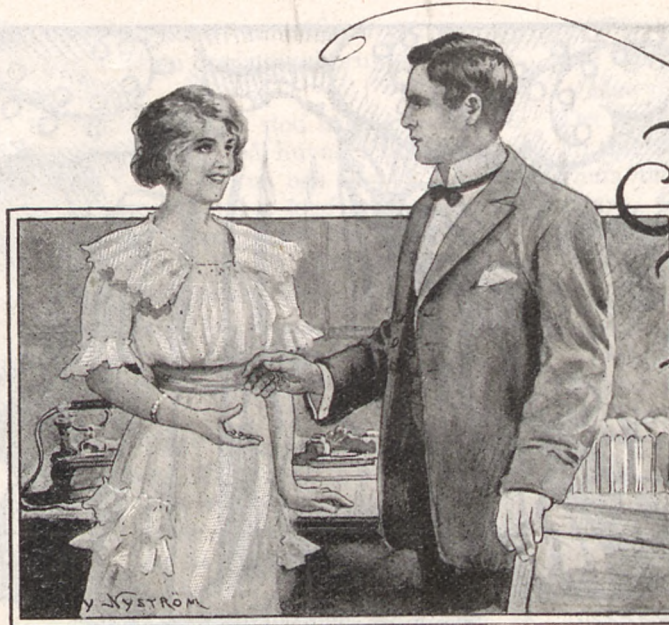
Men så ringde vällingklockan.

De fingo ge sig ut i rusk och väta igen. Lars gick till plöjningen och Magnus följde honom i samma slags arbete. Sven skulle breda ut natthalmen under korna, Jansson gick ner på trädet och började dika, Per knogade av hemåt på den uppblötta vägen över ängarna, stalldrängen skulle ge hästarna nattfoder, drängpojken sprang till potatlandet, och Andreas i Maggebysäter drog i väg uppåt skogen med en skäppa råg på ryggen.

Men över allas deras ansikten låg det något ljusst och förklarar.

För det är i alla fall godt att veta, att denna jorden inte är så svår och fattig överallt, som den är i detta Värmland. Ja, även om en fattig stackare just inte har något hopp att komma dit, är det godt att veta, att det finns ett lycksalighetens land på denna bedrövelsens jord, där det reser sig brännvinsberg och växer guldskogor.

Illustrator: J. Svanlund.

När Jul Ringes in,

av
Carl Svensson Graner

förtjänster hade konsul Hjelm också en annan vacker egenskap, han ägde ett godt hjärta. Sträv och stel var han till det yttre,

men då det gällde att visa andra en tjänst, drog han sig aldrig tillbaka. Detta hade särskilt framträdtt vid en viss händelse i det förflutna, då det gällde att hjälpa en familj, som tillhörde "de fattiga Hjelmarna" och som bodde i en annan stad av provinsen. Fadern hade där avlidit och lämnat efter sig en stor barnskara. Genom konsuls hjälp blevo så småningom alla dessa barn hjälpta ut i goda ställningar i världen. En av sönerna, Ragnar, hade han tagit som biträde i sin affär. I denna fråga, i synnerhet då det gällde att taga en av de fattiga släktingarna in i affären, hade fru Anna Hjelm varit av en helt annan åsikt än sin man. Det hade blivit många sammandrabbningar mellan dem, då Ragnar först kom i huset. Skrockfull som hon var, då hon hade sjöfolkets blod i sina ådror, sade hon en gång till mannen: — Det kan ju rent av vara farligt att taga in en av dina släktingar i affären. De ha ju bara otur med sig. Och sådant kan smitta av sig också på oss.

Men konsuln log bara och sade lugnande: — Kära Anna, tur och otur ha nog en djupare grund än så. Och den otur, som kan drabba en, då man gör en god gärning, den behöver man sannerligen inte frukta.

II.

Det var mycket främmande hos konsuls i dag, och fru Anna Hjelm rörde sig som en drottning, där hon gick fram bland sina gäster. Rak och vacker var hon, klädd i en ljus lilasfärgad dräkt, som stod vackert mot hennes stålgrå hår.

Margit, som varit i Stockholm under hösten för att genomgå en kurs i en hushållsskola, hade nyss kommit hem, och hennes ljusa gestalt ökade glädjen i det Hjelmiska hemmet. Med sina lustiga infall fick hon till och med fadern att tina upp.

Bland gästerna var också löjtnant Axel Hjelm, en släkting till Margit. Han tjänstgjorde vid det i staden förlagda regementet. Under hösten hade också han vistats i Stockholm, och han och Margit hade ofta träffats. Margit hade varit med på baler tillsammans med honom, de hade gjort sällskap på teatrar och konserter, och de hade kommit att fatta en viss kamratlik tillgivenhet för varandra. Löjtnant Hjelm var av "den riktiga släkten", som fru Anna uttryckte det. Hon hade förresten en viss svaghet för den unge löjtnanten.

Margit hade styrt om, att det blev dans på namnsdagsbjudningen. fast det inte var mycket ungdom med, utan mest äldre all-

I.

DET VAR TIDIGT EN AFTON I december. Redan föll skymningen över den lilla staden, och ljusen hade länge lyst i hela raden av butiker längs Stora gatan. Utanför fönstren vid en leksaksbutik stod det en skara barn, och de sågo med lysande ögon på all härligheten därinne.

Från en våning i ett hus uppe vid torget midt emot domkyrkan lyste det ljus i alla fönster. Skuggor skyntade förbi gardinerna, då och då hördes tonerna av ett piano.

— Det är bjudning hos konsulns, sade folk. Konsulinnan heter ju Anna. Det är alltid fest hos dem den dagen.

Konsul Hjelm var den myndigaste mannen i hela staden. Han hade en lång följd av år stått i spetsen för en affär med stort anseende. En mängd förtroendeposter hade fallit på hans lott, och alltid, då någon fråga av betydelse för orten skulle avgöras, måste man först rådföra sig med honom.

Släkten hade förresten grenar i hela provinsen. Men under tidernas lopp hade den delat på sig i två olika grupper. Man talade om "de rika" och om "de fattiga Hjelmarna". Medan den ena grenen av släkten, den som konsuln tillhörde, alltjämt syntes öka sin rikedom och sitt anseende, så hade den andra det trångt och bekymmersamt i alla avseenden.

Konsul Gustaf Hjelm var, som sagt, en säker och myndig herre. Hans hustru tillhörde en släkt av sjöfolk från västkusten. Det var affärsmän med gamla, stolta anor, vilka gett en yttre karaktär av stelhet, dryghet och förnämhet åt alla sina ättlingar. Det hade ofta stått strider i det Hjelmiska hemmet, då en eller annan fråga skulle avgöras och man och hustru hade olika åsikter om dess lösning. Men i varje fråga av betydelse var det alltid konsulns vilja, som blev den rådande. Han hade midt i hettan alltid en viss lugn värdighet, som slog varje motstånd till marken.

— Det ser ut, som om det vore konsulinnan, som vore den rådande i det Hjelmiska hemmet, sade folk. Men det blir ändå alltid till sist som konsuln vill.

Ett enda barn hade Hjelm i sitt äktenskap, en flicka, som hette Margit. Hon var nu sjutton år, blond och blåögd, med ett glittrande skratt och en ohejdad lust för upptåg och roligheter av alla slag. Det kunde vara litet stelt och tyst i det Hjelmiska hemmet, men bara Margit kom hem, så blev det med ens annorlunda. Då fylldes rummen av muntra ord och glada visor.

Förutom sina många stora medborgerliga

varligt folk. Konsulinnan spelade själv dansmusiken, och efter den senaste schlageren gled de unga fram över golvet i salongen. Härunder råkade löjtnant Hjelm, som alltid var litet för hastig i vändningarna, slå en urna av kristall i golvet.

Konsulinnan bet sig i läppen av förargelse, ty hon var så ytterst rädd om alla ting, som tillhörde henne, och den där urnan var ett gammalt minne. Dessutom berörde det henne pinsamt, skrockfull som hon var. Sönderslaget glas betydde förhoppningar som slå fel. Emellertid sökte hon på allt sätt trösta den förlagne löjtnanten.

— Men jag försäkrar Gustaf, att det gör alls inget, sade hon. Gustaf behöver inte tänka på det.

Till supén kommo biträdena upp, bland dem även Ragnar Hjelm, som nu var föreståndare för kontoret i konsuls affär. Ragnar var en trettio års man. Under de tio år, som han varit i konsuls tjänst, hade han kommit att intaga en god ställning i den ansedda firman. Men han hade ej fått något till skänks, varken av naturen eller av sin chef. Han hade fått arbeta hårt med att finna sig tillrätta i den nya miljö, där han kastats in, och han hade fått spänna alla sina krafter för att sätta sig in i den omfattande affärens invecklade organisation. Hos fru Anna Hjelm hade han också stött mot den dolda köld, den osynliga mur, som på ett eller annat sätt möter den man, som söker arbeta sig fram i världen.

Men Margit, som endast var ett barn, då han kom till Hjelm, hade genom sitt skälmiska och glada väsen tagit bort en del av den kyla, som mötte Ragnar, då han vistades i det Hjelmiska hemmet. Hon hade alltid drivit det mest uppslupna skämt med Ragnar.

Men sedan Margit nu började bli stora damen, så hade deras förhållande till varandra blivit stelare.

Ragnar hade kommit upp till konsuls strax före supén. Dansen hade slutat upp efter missödet med urnan. Och efter supén drogo sig en del av herrarna in i konsuls rum, där spelbord voro anordnade. Löjtnanten slöt sig till dem, ty han var mycket intresserad för kort.

Ute i salongen höllo damerna till. På ett litet bord stodo en del gotter, karameller, nötter och sådant. Margit hade plötsligt blivit helt eftertänksam, där hon satt tillsammans med ett par väninnor. Hon såg för sig Ragnars ansikte, då han kom in. Förbråelse kände hon mot sig själv, att hon var en helt annan nu. Hon hade ju varit ute i världen och sett så mycket annat. Som barn hade hon lekt med honom. Nu var hon ju fullvuxen och hade håret i knut och nacken. Det gick ju rakt inte an, det måste han väl förstå.

Det stod en skål med nötter framför henne. Hon tog frånvarande en av nöterna ur skålen och knäckte den. Två små kärnor föllo i hennes hand. — Se, sade hon, det är två kärnor. Då kan man ju spela filipin. Vem vill spela med mig?

Hon såg sig omkring med muntra ögon. Melankolien från nyss var alldeles försvunnen.

— Gå du in till kusin Gustaf, sade konsulinnan. Han tycker nog det är roligt spela med dig.

— Ja, ja, ropade Margit och skyndade in till herrummet.

Löjtnant Hjelm satt i otur i dag. Han hade börjat med att slå sönder kristallurnan, nu hade han nyss gått bet i en omvingel, fast han var så säker på hemgång. Hans gamla tur svek honom, och han var retlig till lynnet just nu. Då kom Margit instörmande: — Vill du spela filipin med mig, Gustaf, ropade hon. Se här, jag fann två kärnor i en nöt.

— Jag har inte tid just nu, sade löjtnanten i litet tvär ton. Det är min tur att ge.

Margit log förläget. Hon kände sig skamsen på något sätt och smög sig tyst bort mot dörren till faderns privatkontor, som låg innanför herrummet med direkt utgång till förstugan. Hon ville vara ensam. Det var, som om melankolien åter rörde vid hennes ljusa panna.

Men på kontoret satt Ragnar ensam med en tidning i handen. Margit stirrade till på honom, ty hon hade ej väntat att möta honom. Mannen å sin sida såg helt förbryllad ut. — Vad gör Ragnar här? Ensam? kom det slutligen från Margit.

— Jag satt här och läste. Konsuln ville, att jag skulle stanna litet.

Margit tog tidningen och såg på den.

— "Affärsvärlden", sade hon med komisk förtvivlan. Fy, att Ragnar inte bara drager sig undan i enslighet — Ragnar sitter också och läser "Affärsvärlden" en sådan här afton, då alla skall vara glada. Det är elakt av Ragnar.

Han gjorde ett kast med huvudet.

— Vad skulle jag väl göra då?

Margit svarade utan att blinka:

— Ragnar kunde väl spela filipin med mig, så gör Ragnar åtminstone någon nytta.

Harmset kastade hon den allvarsamma tidningen, gav honom utan vidare den ena av kärnorna.

— Nu stoppar vi dem i munnen, precis på en gång, sade hon. Annars gillas det inte. Så stodo de ett ögonblick och sågo på

varandra. Det blev så underligt tyst i rummet. — Men när gäller det nu? frågade Ragnar till sist, då tystnaden började synas honom besvärande.

— När... Hon funderade ett ögonblick, så sade hon. När klockorna ringa in julen.

— Och villkoren...?

— Villkoren? Margit log litet. Ragnar tar det alldeles som en affär. Villkor? Javisst, Ragnar har alldeles rätt, det skall vara villkor. Nu vet jag. Den, som förlorar, får be den andre om något.

Ett ögonblick övervägde hon sitt förslag. Hon såg, att det kunde medföra vissa risker, om hon förlorade.

— Men det måste vara något, som man har och kan ge bort. Så Ragnar får inte be mig om en million, för det har jag inte till hands så där med samma.

Men plötsligt gled Margit ut ur rummet igen. Det föll henne in, att någon kunde komma in och finna dem ensamma. Så skulle de nog hitta på historier. Det var ju ingenting annat, än att hon fått lust att skoja med den allvarlige Ragnar igen. Det kunde hon väl få lov till.

Åter var hon inne i salongen, fick fatt i en tallrik och försvann ut i tamburen.

En av fruarna, som var med på bjudningen, viskade till en väninna: — Det är ingen riktig stämning här i dag. Jag vet inte, vad det är. Du skall få se, att något är i görningen. Det sägs, att Margit och löjtnanten skall förlova sig. Men jag förstår inte flickan riktigt. Hon är så forcerad.

Då Ragnar gick ned till sitt rum om aftonen, fann han hela sin ficka full med nötskal. Han skrattade för sig själv, som om han fann detta riktigt trevligt. Det var som förr i tiden.

Men bakom de blommiga förhängena till sin säng låg Margit länge vaknen den kvällen. Det hade varit ett sådant underligt spel av soldagrar och lätta skuggor i hennes sinne hela aftonen. Hon fick intrycket av en april dag med sol och moln. Än skimrar det ljusa solflödet över träd och buskar, vars skott glänsa, färdiga att slå ut. Det dansar ett nät av skuggor på det späda gräset. Så går solen i moln, och allt det spelande, ljusa och lätta är borta på ett ögonblick. Så skimrar solen igen på den klara himmelen, och hela glitterspelet är där igen.

Hon blundade till, vaknade åter, och så voro tankarna vakna på nytt.

Så olika Gustaf och Ragnar äro, tänkte hon. Hur lätt och bekvämt har ej allt gett sig i händerna på Gustaf. Han var rik, hans far och mor höllo så varmt av honom, ett godt huvud hade han, och hittills hade allt gått honom så väl i handom.

Men Ragnar... Hans föräldrar voro döda... fattig... och alla hans syskon kämpade var och en på sitt håll för sitt uppehälle. Lätt hade ingenting varit för honom. Sträva och kämpa hade han fått...

Det var minsann inte underligt, om Gustaf kunde vara så där övermodigt säker — och Ragnar så tyst och tillbakadragen.

Så gled dessa tankar bort ur hennes huvud. Förnimmelsen av en ljus april dag kom tillbaka, och ett dallrande solnät svävade åter genom hennes tankar. Några ord ur en dikt eller en visa — hon visste ej riktigt vilket — gled genom hennes minne:

"Jag har ett brev till dig", sade konsulinnan.

"Lyckan är ute och vandrar.
lyckan unnar sig ingen ro: —
ingen vet var hon stannar
och bygger sig bo."

III.

Det var bara några dagar till jul och stöket var i full gång hos konsulns. Margit skulle hjälpa till, men hon stal sig gång efter annan upp på sitt rum. Hon hade i en låda på vinden hittat några urklippsföljetonger, och sådan lektyr var den roligaste hon visste. Hennes flickbekanta fingo vara så höglitterära de ville för henne. Hon tyckte om romaner med riktig kärlek och spännande händelser. De moderna romanerna hade hon inget sinne för.

Det var just en av de där romanerna, som hon läste i smyg uppe på sitt rum. "Hennes vålnad" hette boken, och den var spännande så det förslog.

Huvudpersonen i romanen var en mycket ädel och mycket melankolisk engelsk lord, sir Arthur. Han hade på en resa lärt känna en ung kvinna av enkel härkomst, som han gifte sig med. Men lorden ägde en kvinnlig kusin Sylvia Monk, en mörk och förnäm skönhet, som älskade sir Arthur med en nattsvart passion. Med hjälp av en indisk kvinna, Reggy, som Sylvia hade i sin tjänst, röjdes lordens unga hustru ur vägen, och hon begrovs mycket högtidligt i familjegraven utan att sir Arthur förstod, hur allt hade gått till.

Margit hade den där romanen i huvudet, medan hon deltog i arbetet i köket. Då modern kom ut, höll hon sig ganska nedlåtande mot personalen, men då hennes förnåma gestalt försvann i dörren, strax var hon i färd med att berättas romanen för de andlöst lyssnande tjänarna. Då stoffet tröt, så måste hon stjäla sig upp på sitt rum och se efter fortsättningen.

Nu stod hon där i sin arbetsdräkt med snibb på huvudet, vitt förkläde och uppvikta ärmar och höll på att reda till en deg.

— Och kan ni tänka er, berättade hon. Lady hade fått fel gift, så hon vaknade ensam i den mörka gravkammaren. Det var Sylvias bror Gelbert, som hade styrt om det där. För han var kär i lady. Och han för henne till London. Men hon rymmer ifrån honom, stackarn. Men nu undrar ni, varför hon inte medsamma ger sig i väg till sin Arthur. Nej ser ni, den där Gilbert har satt i henne, att lorden är kär i Sylvia och vill gifta sig med henne. Och så det allra värsta av allt! Den där hemska Reggy får reda på, att lady lever och vistas i London. Och hon gör i ordning ett alldeles rysligt gift, så rysligt, att man bara behöver få en droppe av det i ansiktet, så är det förbi med en. Och nu söker Reggy lady över hela London för att göra slut på hennes liv. Just nu har hon fått spaning på henne. Margit tystnade helt hastigt i sin berättelse och sökte se sysselsatt ut med sin deg, ty konsulinna kom in i köket i egen hög person.

— Men Margit, sade hon. Se då efter, vad du har för händer. Vad är det du gör?

Margit såg högst förlägen ut, ty hon hade i hastigheten hållt en hel påse ärter i degen i stället för mjöl.

— Jag har ett brev till dig, sade konsulinna. Se här! Hon lämnade Margit brevet, och denna bröt det fort.

Förfärad såg Margit upp från boken.

— Det är en inbjudning till en bal, sade Margit. Det är Gustaf, som skriver och ber att få bli min kavaljer. Men inte hinner man med sådant midt i julstöket. De kunde godt ha väntat med den där balen till efter jul.

— Det är väl vänligt av kusin Gustaf att bjuda. Visst skall du gå, sade konsulinna. Julstöket hinner vi nog med. Jag skall skaffa extra hjälp och själv övervaka det. Det behövs visst, för aldrig har jag sett, att man har ärter i deg.

Ja, så gick Margit på balen, och efter den dagen blev hon rätt osynlig i köket, ty hon fick med ens så mycket att tänka på. Redan innan hon var på väg dit, kände hon det, som om något förestode. Modern hade varit så mån om att få henne riktigt vacker och chic.

— Man är ung bara en gång — och så kort, sade modern. Gammal är man så länge. Dansa nu, och känn dig glad. Men du måste vara litet förståndig också och inte handla, som det faller dig in. Men i afton är ju kusin Gustaf din kavaljer, och i hans händer lämnar jag dig tryggt.

Löjtnant Hjelm hade varit alldeles särskilt uppmärksam mot Margit den aftonen. Det var, som om han ville godtgöra, vad han brutit vid bjudningen hos konsulns, då han försummat Margit för kortens skull. Han erinrade henne om deras kamratlika samvaro i Stockholm under vintern. Stämningen blev förtrolig, och under pausen mellan ett par danser, då Margit och Gustaf sutto för sig själva, gjorde han henne en halv fråga, en viskande, förtrolig fråga, som rörde vid det djupaste.

Margit, som förut varit glad och obesvärrod, darrade till. Hon blev med ens så allvarlig. Så reste hon sig.

— Jag kan inte svara dig nu, sade hon. En annan gång — kanske. Låt oss nu söka upp de andra.

Balen slutade sent, men då hon kom hem,

satt modern ännu uppe och väntade på henne.

— Nå, sade hon till Margit med ett granskande uttryck, som om hon visste om, vad som passerat mellan henne och Gustaf. Margit fick en känsla av, att det kanske var avtalat mellan dem, och hon kände en hastig skymt av ovilja.

— Det var som vanligt, sade Margit med en avvisande ton. Dans börjar verkligen inte roa mig längre.

— Så du pratar, sade modern. Men kusin Gustaf?

— Han var också som vanligt.

Och så begav sig Margit hastigt upp på sitt rum.

Det blev en annan arbetsordning i köket, sedan Margit ej längre deltog i arbetet utan allt styrdes under konsulinns överinseende.

En dag då Margit av en händelse kom in där, rådde det en mycket tryckt och irriterad stämning, och konsulinna höll just på att ge kraftiga snubbor åt Margits favorit, en liten blond jungfru, som hette Kerstin. Margit försvann fort ut. Hon tog på kappa och hatt och tänkte ge sig av ut.

Då kom Kerstin i något ärende ut i tamburen. Hon hade tårar i ögonen, och nu lät hon dem fritt falla. Margit fick plötsligt ett starkt behov av att vara vänlig mot Kerstin. Hon visste inte rätt, vad hon skulle taga sig till. Men så erinrade hon sig, att

Kerstin varit den allra livligaste att lyssna på romanen. — Kerstin skall inte bry sig om vad mamma säger, sade Margit. Hon menar ingenting med det.

Flickan försökte le, men tårarna runno lika ymnigt.

— Var inte ledsen du, sade Margit. Jag skall berätta något roligt för dig. Kan du tänka dig, nu har lady rymt från London till sir Arthurs gods. Hon stod inte ut, hon måste se lorden, som hon älskade så förfärligt. Men Reggy är efter henne som en ond ande. Jag var så orolig för lady, så jag måste glutta litet i slutet för att se, hur det går. Vet du Kerstin, de får varandra igen till slut. Var det inte bra?

Kerstin log plötsligt till.

— Fröken är då bra snäll, som bryr sig om mig. Men nu måste jag fort in i köket igen. Hon tog på sig sin olyckliga min, då hon försvann in i köket till den fruktansvärda konsulinna.

Men Margit fortsatte ut. Nere i trappan mötte hon Ragnar, som var på väg till kontoret. Han såg så allvarlig och sorgsen ut. Nu nickade Margit bara, och så gick var och en åt sitt håll.

— Han tror, att jag inte bryr mig om honom, det ser jag, tänkte Margit. Jag tänker i stället alldeles för mycket på honom, och jag vet ingen råd. Varför är det, som man vill, aldrig riktigt fördelaktigt för en? Och varför är det som är fördelaktigt ibland inte alls lockande? Jag skulle tycka mer om Gustaf, om han hade Ragnars sätt. Kanske jag skulle vilja ge Ragnar något av min kusins obesvärade hållning. Jag vet varken ut eller in.

Margit såg mycket allvarsam ut, där hon gick gatan fram. En äldre herre, rådman Venner, hejdade henne. Han var god vän med familjen, en gammal grå, formell herre.

— Nej, se lilla Margit, sade han. Men så allvarsam, inte kan väl en sådan liten dam ha något sorgligt att tänka på.

Margit hälsade och sade några ord. Men då hon gick vidare, kände hon sig riktigt förargad på rådmannen.

— Den där gamle uven tror bara man har allvarliga ting för händer, då man sitter och skriver på ett gammalt protokoll. Mänsann kan inte en flicka, som bara är sjutton år, ha mycket allvarigare saker att tänka på. Men det förstår han inte alls.

IV.

Julafton vaknade Margit emellertid med sitt vanliga soliga lynne. Alla de allvarliga tankarna voro som bortblåsta. Något hade samlat sig till beslut inom henne, men hon visste ännu inte riktigt, vad det var.

Den gamla romanen hade hon glömt bort de sista dagarna. Men ett tag föll den nu åter i hennes händer. Det låg ett märke i den, och på det stod det skrivet.

”Kom ihåg filipinen med Ragnar på julafton, då klockorna ringa.”

Med ens mindes hon. Så bra, nu skulle hon då vinna. Ragnar hade nog glömt, han. Margit såg på klockan. Det var inte lång tid kvar. Men var skulle hon placera sig för att överraska Ragnar?

Det var brukligt i den Hjelmiska familjen, att alla nere i affären samlades uppe i våningen vid en kopp kaffe, då klockorna började dåna i det grå tornet ute på torget. I den nedre förstugan jämte dörren till kontoret fanns en garderob. Här hade Margit som barn gömt sig många gånger för att skrämma Ragnar, då han kom från kontoret. Hastigt skyndade Margit nedför trappan, öppnade dörren till garderoben och smög sig in. Där stod hon nu och väntade. Men som tiden blev lång, öppnade hon dörren litet på glänt och passade på att läsa i romanen, som följt med av en slump.

Ladyn hade dolt sig på en vind i sir Arthurs slott. Här hade hon funnit sin brudklänning, och en afton iförde hon sig den. Sedan smög hon sig ned i den våning, där lorden bodde.

Romanens stämning hade med ens fångat Margit, och med stora ögon läste hon:

”Sir Arthur satt inne i sitt bibliotek och läste. Men hans tankar voro långt borta från boken. De kretsade istället omkring en liten by, där han en gång hade sett sin döda hustru för första gången. Så livligt stod hennes bild för honom i denna stund.

Dörren stod öppen till nästa rum, där ljuset var släckt. Endast en tunn månstrimma trängde sig in genom de tunga mörka gardinerna.

Och plötsligt såg Arthur sin döda hustru glida fram över golvet, där månstrimman lekte. Hon var klädd i den enkla brudräkt, som hon valt, utan smycken, endast med en broderad slöja över släpet. Ljudlöst gled hon fram...

Med ögonen vidöppna av spänning stod Margit i sitt gömställe och läste. Hon hörde inte, att klockan hade börjat dåna i tornet, inte heller märkte hon, att dörren öppnades till garderoben och att Ragnar kikade in.

... ljudlöst gled den vita gestalten fram i månlyuset. Arthur följde med den yttersta spänning, varje steg hon tog.

Men det var också en annan, som från ett gömställe bevakade ladyn. Det var Reggy...

Nu knarrade garderobsdörren till, och en mörk gestalt blev synlig där. Färfärad såg Margit upp från boken. Där stod Ragnar och log.

— Vad vill Ragnar, fick hon fram, ännu fången av romanens spännande situation.

— Det var något, jag skulle säga Margit. Han dröjde litet som för att ge henne en sista chance. Nej, hon hade visst glömt alltsammans.

— Filipin, kom det då med ett stort lugn från Ragnar.

Nu mindes hon och blev med ens blossande varm. Häftigt kastade hon alla följetongsbladen i ansiktet på Ragnar och skyndade uppför trappan. Men Ragnar samlade omsorgsfullt samman dem och kom långsamt efter.

Annandagen var Ragnar Hjelm alltid bjuden på middag till konsulns. Det här året ville konsulinna, att den där bjudningen skulle inställas. Men konsuln drev igenom, att allt skulle bli som andra år.

Middagen blev emellertid litet stel. Det var, som om alla haft en känning av, att något var i görningen, något som man ej var herre över. Endast konsuln var lugn som vanligt. Han visade mycken vänlighet mot Ragnar, och då vinet dracks sade han några ord till denne.

— Du brukar alltid vara hos oss så här familjärt på annandagen, sade han. Det är då inte för mycket, att jag en sådan här dag särskilt tackar dig för ditt arbete i min affär. En mycket stor del av dess börda ligger på dig. Det är nog ingen, som förstår riktigt, vad det betyder. Men för ditt oförtrutna, redliga arbete måste jag i dag särskilt tacka dig.

Konsulinna skålade med Ragnar även hon, men med den stela värdighet, som hon alltid satte upp mot folk, som hon inte gillade.

Då kaffet skulle drickas, tände Margit granen. Så skulle hon visa Ragnar några julklappar, och de båda unga försvunno bakom granen. Här stannade de länge och talade tyst med varandra till moderns stora oro.

— Men vad har ni för er? sade hon otä-

ligt. Har inte Margit visat julklapparna än? Och kaffet, som skall in!

Det blev med ens så tyst bakom julgranen, och konsulinna tolkade deras tystnad så, som om de båda unga kände sig skamsna av hennes halva tillrättavisning. Nu började konsulinna själv nervöst att ordna med kaffet.

— Så jag får Ragnar i väg, tänkte hon. Det känns, som om vad som helst kunde ske. Men det skall jag då av alla krafter sätta mig emot. Om jag bara kunde komma till tals med Margit.

Konsuln iakttog sin hustrus oro med en halvt skämtsamt min, där han satt i en vilstol och bläddrade i ett planschverk.

Nu stod kaffet på bordet och konsulinna ropade:

— Nu är kaffet serverat.

Det dröjde ännu litet, så kommo de båda unga fram, hand i hand. Margits ögon blänkte, och Ragnar såg förlägen ut.

— Men Margit, sade konsulinna undrande. Hur är det fatt?

— Jag vet inte, sade Margit. Men Ragnar och jag ha förlovat oss.

Konsulinna stelnade till.

— Ett sådant skämt, sade hon. Ingen av oss vet något. Och du? Hon vände sig till mannen som för att få hjälp, men denne såg helt belåten ut.

— Jag kan verkligen inte hjälpa, sade Margit, men det var ett löfte.

— Ett löfte?

— Ja, det var den där aftonen, då mamma firade sin namnsdag. Jag hittade två kärnor i en nöt och bad Gustaf spela filipin med mig. Men han hade inte tid för sina kort.

— Och så?

— Så träffade jag Ragnar, och så kom han och jag överens om att spela. Den, som vann, skulle få be den andre om något.

— Ett sådant infall, sade konsulinna.

Margit tystnade nu. Hon hade kommit till en svår punkt i sin skildring av vad som hänt. Men då hon såg faderns uppmuntrande min, så fortsatte hon säkrare:

— Jag förlorade. Och nu bad Ragnar mig, att jag skulle bli hans hustru.

— Men det är ju bara skämt och lek alltsammans, försökte konsulinna att slå bort.

Men det var allvar under leken, och då konsulinna såg det, fick hon plötsligt ett anfall av migrän, som hon efter mönster av engelska romaner alltid lade sig till med, då hon ej fick användning för sin auktoritet.

Det blev en lång migrän, ty konsulinna gav sig ej i första taget. Men det gjorde varken de unga eller konsuln heller, som helt stod på deras sida. Och till slut kunde de dock eklatera sin förlovning.

— Du skall få se, att det blir lycka av det här, sade konsuln till sin hustru. Lycka i stället för olycka, som du fruktar. Ty ser du, nu böjer sig de två grenarna av slakten ihop. Det är något, som jag för min del alltid har hoppats på och längtat efter.

Illustratör: Jenny Nyström.

Ragnar och jag ha förlovat oss.

ÄNKORNA

SKISS FRÅN BOHUSLÄN AV FREDRIK NYCANDER.

FISKELAGET LÅG PÅ INSIDAN AV den högklippiga ön, i skydd för västanstormen. Det var helt litet, bestod blott av några få stugor, byggda på granitfot. Inga träd stodo mellan husen, inga buskar trängde sig emellan väggarna, inga blomster prydde den grå stengrunden. Allt såg så naket ut. Detta var det ödsligaste och minsta fiskeläget på hela kuststräckan.

Men även dit kom våren. Den märktes ej på någon spirande grönska, ej på svällande knoppar eller framstickande löv. Men vinden drog så ljum över hällarne, solen sken så varm på klippor och husväggar. Och vattnet i hamnen blev djupblått, speglade den klara luften, vågorna sorlade kring vaggande båtar. Det var bara jullar och ekor, som lågo vid pålbryggorna, kostrarne, som varit förtöjda vid vragarne, voro till havs på fiske. Nu spetade vragarne, som bestodo av långa hopbundna störrar, satta i botten, tomma och raka i vädret. Om bord på storbåtarna voro lägets karlar, äldre och yngre, hemma hade stannat mest bara kvinnfolk och pojkar.

Mor Anna kom ut ur en av stugorna, kånkande på en balja, ett klapprä och några underkläder, som skulle tvättas. Hon gick ner till en liten låg brygga, lade sig på knäna vid brygghuvudet, fyllde baljan med vatten och satte den på plankorna. Nu stoppade hon de smutsiga plaggen i baljan, vaskade och gned dem. Såpan ville ej lätt förena sig med saltvattnet, men någon damm fanns ej på ön, hon måste begagna havsvattnet. Det var lett, men det gick. Allt går, bara man inte ger tappt. Nu lade hon kläderna på bryggplankorna, tog klappräet och började slå de arma klutarna, så att smutsvattnet rann ner mellan springorna. Så

sköljde hon allt tyget i den klara viken, vred ur till sista dropparne och slätade ut plaggen, bar dem sedan bort till en stor, flat klippvägg, där solen gassade på. Där lågo nu både skjortor och kalsonger utbredda och så hennes egen rara helgdagskjol, som hon hade fått av mannen sin.

Adolf, ja! Hon suckade, där hon satt sig på klinten. Det var länge sedan hon kände hans famntag! Död var han, drunknad någonstades i Atlanten. Han blev borta den gången fiskekuttern gick över styr med man och allt. Det var vid Shetlandsöarna, såsom det troddes. Åtminstone var detta meningen hos besättningarna på de andra kutterarne, som räddades undan skeppsbrott och lyckligt nådde sina hemorter.

Tolv män saknades, alla voro de från detta lilla fiskeläge. Där blev karltomt ef-

ter den betan, sorgen var stor i de små husen, icke högljutt klagande och förbannande, men ej mindre djup, därför att den var tyst. Ty härute bland skären sörjer man ej med stora ord och vilda åthävor, man förstummas inför det oundvikliga. Så gick det, ty det skulle så gå — det är tron. Det finns en Gud, som styr, det är bäst, som sker, även om det gör så ont, att hjärtat kan brista.

Gudskelov! tänkte Anna, där hon satt och gottade sig i vårsolen, jag har bägge pojkarna kvar, både Karl och Einar, det är duktiga piltar, sin far lika, de äro mitt livs glädje, min ålderdoms stöd. Gud välsigne dem!

Hon vaggade med kroppen, knäppte händerna och log. Ja, ja, Gud är god ändå! Och nu torkar helgdagskjolen!

Då kom mor Stina ut ur sin stuga. Hon bar också tvättbalja, panketrä och smutsigt linne. Hon stänkade med bördan fram mot grannkvinnan, nickade hjärtligt och sade i förbifarten:

— Jag såg, att du höll byk, och då tyckte jag, att jag skulle göra det samma. En får passa på, medan solen skiner, så en får alltihop torrt. Håhå-jaja, nu är la våren här på allvar ändå!

— Han är la det ja! instämde mor Anna.

Stina gick ner till lågbryggan och grejade med sitt, alldeles som Anna förut gjort, vaskade och pankade, så att det stod härliga till. Klapp, klapp! sade ekot i berget, när hon dunkade på med det grova träet.

Anna satt och såg på. Också en, som förlorat sin man på havet! Han var med på dödskuttern. Jag är inte ensam i olyckan, men klen tröst är det, jagu är det så!

När Stina hade sin byk färdig, kom hon med

Så slog hon sig ned bredvid den andra änkan.

plaggen upp till Anna och utbredde dem i solen på samma håll som Anna. Stor var den, räckte till för dem bägge. Så slog hon sig ned bredvid den andra änkan.

— Jahaja, nu kan en behöva vila sig ett grand. Jagu var det pustigt!

— Det är godt att sitta i solen. En kan aldrig få nog av sol, menade Anna.

— Nänä, en står ju jämt därinne vid spisen. Mat ska en ha, kläder ska en ha, och så dyra tider sen! Ingenting förslår!

— Som du säger, svårt är det. Men en får ju spara, förstås. Glad är jag i alla fall, att Karl fick minan av chefen på vedettbåten. Den tänker han sälja, folk betalar bra för sånt.

— Jag har hört om det, ja. Men inte har jag varit ute och sett minan. Var ligger hon?

— I Hällevik. Jag var där med Karl i går. Det är en grann mina.

— Är hon inte farlig längre?

— Inte det minsta. Hon är oskadliggjord av folket på minsveparn. Där är bara lite krut i botten på den, men det skall Karl ta bort.

— Förstår han den saken, så att det inte sker en olycka?

— Jajamen, han har ju tjänat på vedettbåten och lärt sig att tas med minor. Det är en så duktig pojke, min Karl! Han är just nu inne i köket och grejar med en fotogenkanna. Det är flera andra pojkar också, din med. De är så nyfikna, kan tänka!

— Jag såg just, att Hugo gick dit för en stund sedan. Min ende pilt, det käraste jag har, jaja! Men säg mig, vad skall Karl med fotogenkannan?

— Han skall slå fotogen i botten på minan, förstår du, så att krutet brinner opp och minan blir fin och ren.

— Är det inte farligt då?

— Inte för den, som kan. Och Karl han kan!

I detsamma kom Karl ur stugan. Han bar fotogenkannan. Einar, yngre brodern, var med honom, Stinas Hugo också, dessutom ett helt pojkfölje.

Karl vinkade åt modern och ropade:

— Ja, adjö då, mor, på en stund! Vi kommer snart tillbaka med minan. Så sälja vi den och får pengar.

Einar ropade:

— Adjö, mor! Det skall bli skojigt att se, hur det tuttar till i minan. Jag har sagt till Karl, att vi ska lägga en sten ovanpå locket, så få vi se, hur högt han flyger i vädret, när bomullskrutet tar eld.

— Vore det inte bäst att låta bli stenen? tyckte modern. Lek inte med elden, pojkar!

— Äh, det gör ingenting, mor, lugnade Karl. Bomullskrutet är så hårt packat, att det inte tar eld med detsamma. Vi hinner godt springa undan

— Ta er till vara och lycka till! Stina svarade:

— Akta dig, Hugo lille! Kanske vore det bäst, om du stannade hemma.

Men då började sonen be så vackert.

— Ähnej, snälla, rara mor, låt mig få gå med! Karl vet nog, hur det skall vara, han har ju lärt på minbåten. Inte är det något farligt.

— Jaja, gå då med! Men var försiktig!

Till min dotter.

*Dina ögon ibland kunna lysa,
lilla barn, av din själ emot far,
tills han ängslas: O Gud, skall du frysa
och bära all börda jag har?
Skall din blick bli beslöjad av tårar
och till smärta förbytas din lek,
kanske väntar dig törne, som sårar,
tills du dignar försliten och blek!*

*Men vi vilja, vi skola, du lilla,
och du är av mitt eget blod,
och nog bär du mot mörker och villa
din panna omstrålad av mod!
När ej mera du hör, att jag andas,
och ej mera jag stillar din gråt,
kom ihåg, att ur sorgerna randas
din ära, din seger! Framåt!*

E. Walter Hülphers.

— Ja då. Adjö, mor!

Så begåvo sig alla pojkarne på väg. De tog upp en glad visa, medan de vandrade bort över klipporna. Snart syntes de ej mer, låten förtonade i skrevorna.

Kvinnorna sutto och tego litet. Så yttrade Anna:

— Det är raska pojkar, allihop. Det är de, som ska överleva oss och sätta bo efter oss här på fiskeläget. Karl är nitton år nu och Einar sjutton. Gud give dem ett långt liv!

— Min Hugo är sexton, och han artar sig godt. Han är så lik min salig gubbe, att det är en glädje. Herren bevara honom från sorg och nöd!

Så sutto de och önskade väl åt sina söner.

Allt låg linnat i solen och torkade. Vågorna plaskade kring båtar och bryggor. Vinden svepte ljum över de kala bergen,

och därutanför hävde sig havet under ett sakta sorlande. I Hällevik låg minan. Dit hade väl pojkarne nu hunnit och grejade som bäst med den ihåliga järnbollen.

Och de två änkorna sutto på strandklippan, väntande på att få se dem komma bärande med den dyrbara tingesten.

Då hördes en fruktansvärd skräll, som ekade långt bort i holmarne. Stugorna skakade, och de bägge kvinnorna foro samman med fasan målad i sina anletsdrag.

När de äntligen hämtat sig, sågo de på varandra. Ingen kom sig för att såga något. Till slut viskade Anna:

— Det var minan, du!

Stina var likblek, läpparne skälvde. Hon hittade på en tröst:

— Det kan ha varit en annan.

— Det kan det, förstås.

Några kvinnor kommo ur husen, några jäntor och småpojkar. De voro så förskräckta, att de foro om varandra som vilsna fåglar, plötsligt uppskrämda ur redet. De väsnades och skreko:

— Var var det? Så nära inpå! Låt oss gå upp på berget och titta efter!

Den lilla hopen sprang bort över de solgnistrande klipporna utåt havssidan.

Anna sade:

— Jag ville gå till Hällevik, men jag kan inte. Jag är ackurat som fastgjord i berget.

Stina menade:

— Jag kan inte heller. Jag känner, att mina ben skulle inte bära mig.

— Tänk, om det var —!

— Ja, tänk om det var —!

De kunde inte säga ut tanken, deras munnar nekade.

Så försökte Anna räta på sin krampaktigt hoptryckta kropp.

— Nej, jag måste veta! Jag får inte sitta här.

— Ja, jag måste också —

Med svårighet reste de sig upp. De skälvde så i lederna, att de fingo hålla sig i klippitsprängen för att inte falla.

— Gud nåde oss!

— Ja, Gud nåde oss!

De gingo fram till sina stugor, längre förmådde de ej. Stugorna lågo midt emot varandra. De satte sig på var sin trappa. Tysta sutto de där, darrande, ordlösa, stirrande framför sig i luften.

Omsider kom en liten pojke springande. Han hade varit i Hällevik och blivit så skrämnd av vad han sett där, att han ränt därifrån, före alla andra.

Flämtande, blek kom han löpande. Redan på långt håll ropade han med skärande, tårdränkt barnstämma:

— Alla pojkarne ä döda, alla pojkarne ä döda!

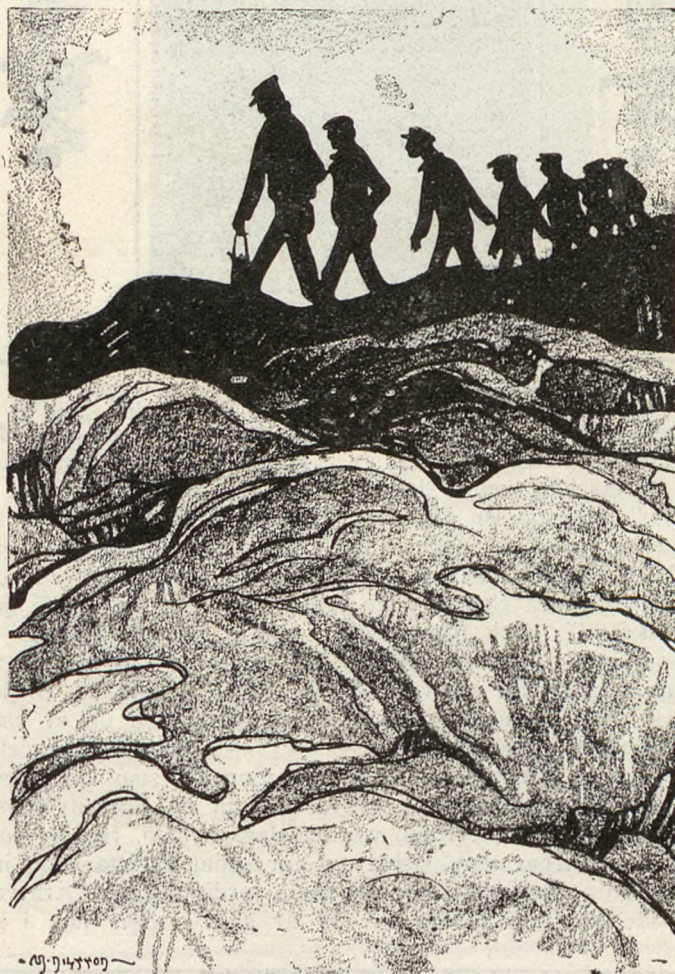
Änkorna hörde ropet, storglodde på pysen, som såg vettlös ut och fortsatte att skria:

— Kropparne i trasor, blodfläckar på berget! Äh, Herre jösses!

Han snyftade och skrattade om vartannat, sprang bort mellan husen. Nu var han däre för livet.

Tungt reste sig de två förkrossade från trappstenarne. Tänka kunde de ej, gråta kunde de ej. Deras ansikten voro likvita, kalla, hårda. De fingo upp stugdörrarna, stapplade in. De ville vara allena med sin bottenlösa sorg.

Illustratör: M. Nilsson.

Ett helt pojkfölje.

BEKANTA PERSONLIGHETER

FRU AGNES LAURIN

FRU KLARA MONTELIUS

VAD ÄN LIVET LÄRT DE mest betydande av oss, — deras mor var det dock en gång, som först ledde dem ut till den skönhet, vilken är blommornas och markens, deras mor var det, som först av alla lärde dem om rätt och orätt, om det "du skall" och "du skall icke", som de sedan ha att brottas med och grubbla över ett helt långt liv. Det finns i memoarlitteraturen underbara små berättelser om hur modern en gång i naiv poesi gav barnet den vishet, som det såsom vuxen man skulle forma till tändande ord för en värld. Anatole France t. ex. berättar några sådana små ting om sin mor: En gång, när hen-

HJALMAR BRANTING MED SINA FÖRÄLDRAR PROFESSOR G. BRANTING OCH FRU EMMA BRANTING

elände, men tillägger en gång: "Kanske gråter Gud själv där uppe över människornas ondska." Den brinnande kärlek till ljuset, den heliga styrka, som förde den blivande diktaren ut ur hans barndoms fador och fram till storhet — den hade han förvisso från denna kvinna.

Men vad har icke var och en av oss, och framför allt de största, av sin mor? Vi ha vänt oss till några bemärkta svenska män och kvinnor med en fråga om vad deras mor betytt under deras barndom för deras kommande utveckling. Vi tro, att den som läser dessa svar, själv skall minnas en mjuk hand och

CARL LAURIN

nes lille gosse varit snäll, visade hon honom på rosorna på tapeten: "Ser du, den där blomman får du, den är din. Men låt den sitta kvar där den är. Om du toge bort den, skulle där bli ett hål, medan den nu sitter där så vackert bland de andra." Den gossen fick nog kärleksfull vördnad också för naturens blommor! Och vidare: En gång, när modern gick med sin lilla son på Rue du Bac, visade hon honom en port, på vilken några figurer voro inhuggna. "Ser du", sade hon, "de skratta". Och några dagar senare, när de kommo till samma plats: "Ser du, de äro inte glada i dag, det är för att de veta, att du inte varit snäll. Så är det alltid. Bladen, månen, till och med solen, äro inte glada, om du är elak: hela världen är en spegel — — —" — Oförgätligt är också vad Maxim Gorki berättar om sin mormor, som var honom i mors ställe. Hon, som var dotter till en kringstrykerska och levde i ett martyrium, var ett slags helgon, full av poesi och en underbar naiv vishet — hur skönt berättar hon inte om paradiset och änglar och alla fagra jordiska ting. "Ära vare den Heliga Guds moder — allt är godt", säger hon i sitt

SVEN HEDIN

OM · SINA · MÖDRAR ·

FRU EMMA BRANTING

FRU INGEBORG OSTERLING

en mild röst — den hand, utan vilken vi skulle ha varit utkastade och hemlösa i världen, den röst, utan vilken vi icke skulle ha förnummit den första, ljuva fläkten av ett älskande hjärtas smekning.

Vi återge här nedan svaren, i det vi börja med Hjalmar Brantings:

Minnet av min mor ligger som en mjuk, känslöfyllt ton från tidiga ungdomsår, där eljes trotsiga oppositionsstämningar i alla de dagarnas stridsfrågor trängdes om tid och utrymme med ett starkt, uthålligt arbetsintresse för att söka sig in i de vidder den astronomiska vetenskapen kunde öppna.

ELLEN KEY MED SIN MOR
FRU SOPHIE KEY

mor den mot ungdomen förstående. Visst inte som skulle hon gilla alla i hennes tycke fasligheter hon fick höra förkunnas eller försvaras, men det gled henne förbi. Teorier var aldrig något för henne, men när hon såg med sin varma blick på sin son och förstod att han försvarade sina vänner och såg dem vackert, var det henne nog, och hon följde med, hjälpande och jämnande så långt hon förmådde.

Hon var alltigenom ett konstnärstemperament. Musiken hade varit i hög grad hennes liv, och romantikens poesi hade givit uttryck åt hennes längtan (Forts. sid. 19.)

FRU ANNA HEDIN

Hon dog innan jag fyllt 20 år och hade sista tiden tynat bort, sjunkande undan i egna drömmar redan innan hon lämnade oss. Från barnåren och den egentliga skoltiden har jag blott ett allmänt intryck av kärlek och ömhet — aldrig annat än ömhet. Men i ynglingens brytningsår — konfirmationen i öppet angiven fritänkarestämning, studentexamen med en kria, som tagit intryck av Buckle och mynnade ut i frihet, jämlikhet, broderskap, dessa år med Ibsen och Georg Brandes som profeter och med personlig påverkan från August Strindberg i hans ungdomsrevolutionära kraft — då kommo vi varandra nära.

Det skar självklart ihop ofta nog mellan far och son, då den förre på åldrande dagar representerade all korrekt borgerlig åskådning från 1800-talets mitt, all veneration för samhällspyramidens högt uppsatta, gent emot en ny ungdoms vildhjärnor — först senare blev det mig klart att det fanns även där hemliga band och att oppositionsmannen, som kämpat så många bittra fejder för svensk gymnastik och därmed samhörigt mot tidigare årtiondens officiella läkarskrå, innerst inte var så helt oförstående: han kunde t. ex. inte återhålla ett omdöme om Strindbergs "Röda Rummet": det är i alla fall en huggare att skriva! Men i dessa konflikter var alltid min

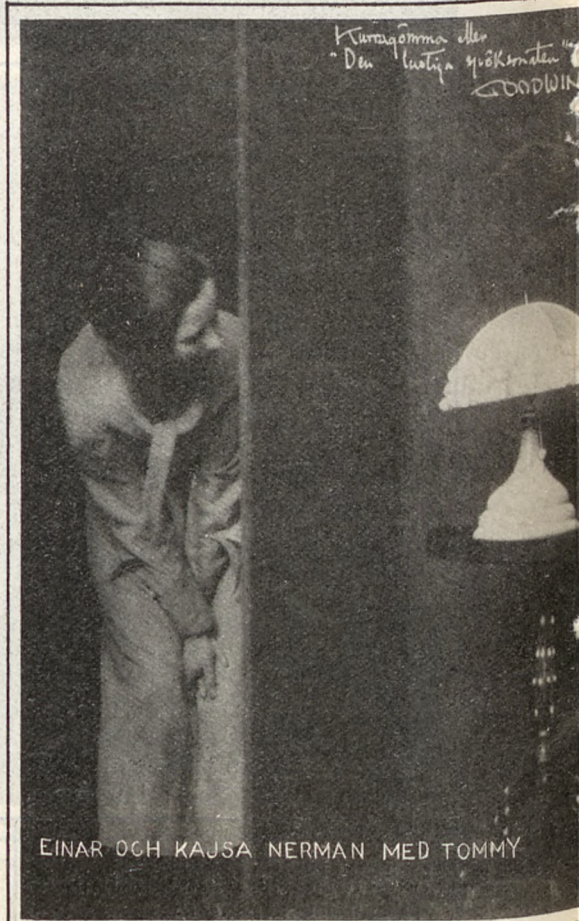

ANDERS OSTERLING

BEKANTA • FAMILJER

EN MUSIKSTUND FRU STINA HEDBERG MED SINA BARN

EINAR OCH KAJSA NERAN MED TOMMY

VID BILDERBOKEN

VI VUXNA BLI, MED ALLT VÅRT ARBETE och alla våra intressen, i grunden aldrig annat än barn, som roa sig med sina leksaker — — — Men för barnen, de verkliga barnen, är deras leks värld i motsats till vår en fullkomlighetens — eller rättare, allt som leken lägger i deras hand, blir till möjligheter mot fullkomligheten. Trästickan i gossens hand blir blommande träd, blir ett skepp eller en hjälte. Livet närmar sig icke dessa små, utan att, som i den riktiga gamla goda sagan, låta blommor slå ut ur intet. Men kommer det någon gång verkligen till dem med sin nöd och sitt kval, då griper detta oss mer än något annat och liksom öppnar för oss de mörkaste avgrunder ner i tillvaron.

Vi skola här visa fotografier av och berätta litet om barn, vilkas föräldrar äro bekanta runt om i Sverige och växa upp mitt i ett rikt andligt liv. När de röja sina anlag, följas de av kloka och kärleksfulla ögon. Flera av dem dikta och måla på sitt sätt som så många av deras små jämnåriga landet runt. Men det vore orätt att med tanke på deras efterhärmande lek kalla barnen för "små människor". De uppfyllas ju just mer än de vuxna av dessa mystiska och fruktbara makter, som om deras välde består, kan komma de bästa av oss att förtjäna att kallas "stora barn".

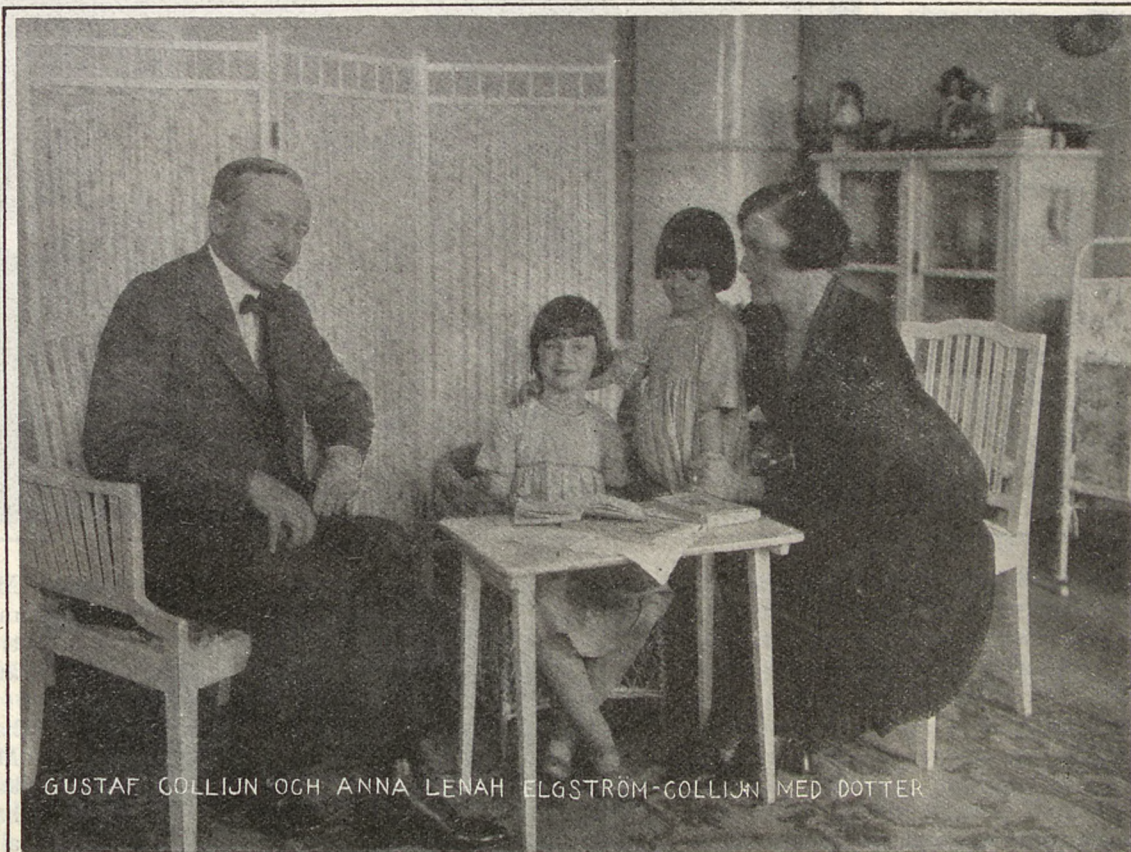
Låt oss börja med *Sagnil Margareta* och *Stig-Gunnar Hedberg*, barn till teaterchefen vid K. Dramatiska teatern, författaren *Tor Hedberg* och skådespelerskan *Stina Hedberg*.

Vi överraska dem just under en liten trevlig stund med sin mamma i den vackra villan på Djurgården, fordom "Franska

TOMMY

OCH · DERAS · BARN

GUSTAF COLLIJN OCH ANNA LENAH ELGSTRÖM-COLLIJN MED DOTTER

vårdshuset", där ett tidigare Stockholms eleganta fester firades. Man skall inte spå om barn, men nog ser det ut, som om den åttaåriga Sagnil Margareta med de drömmande ögonen fått sin familjs litterära kultur i blodet. Hon skriver långa romaner och teaterpjäser — fastän hon nästan aldrig får gå på teatern — om olycklig kärlek, om riddare och ros. Ämnesvalet tyder ju på, att hon redan börjat dragas till det konstens mysterium, som gör sorgen till lycka och ur smärtan pressar ut den högsta extas. Hennes lille bror, femåringen, tycks ha en robustare läggning och föredrar cirkusens handgripligare barnamystik. Hans pappa, teaterchefen, småler säkerligen förstående, när han hör sin arvinge förklara, att han vill bli "cirkuschef", därför att "det är trevligare med hästar än teatermänniskor" och att man som cirkusherre "lättare får en fästmö." — "Mamma, kan Pelle-Jönsar dö?" frågar Stig-Gunnar. — "Ja". — "Men blir dom inte arga då?" Ja ja, det är ju inte gott att veta, om verkligen döden skall förändra det muntra anletet — — —.

Gustaf och Anna-Lenah Collijns lilla sexåriga Ragnhild, som man ser på fotografiet i sällskap med sin kusin, en av Ossian Elgströms små döttrar, är ju ett riktigt författarbarn. Men själv lär hon inte skola bli författarinna, "gudskelov", säger hennes mor. Hon vill bara bli mamma, och hon får en uppfostran, som bör kunna göra henne till en högst förträfflig sådan.

Lille Hans-Jörgen Westerstahl är ett barn av ett högst modernt äkta par: Sonja Branting-Westerstahl, lika duktig advokat som charmant ung dam, och advokaten

GÖSTA EKMAN MED FAMILJ

GÖSTA
1920

Olof Westerstähl.
Hans mammas föräldrar äro ett annat modernt par: Hjalmar och Anna Branting och den sistnämnda, fru René, har haft den vänligheten att själv skriva ner till oss följande lilla förtjusande barnskildring:

Hur Hans-Jörgen är just nu vet jag inte. När detta skrives har han varit i Skåne sedan en månad. Och ett barn ändras. Likt en blommande planta i våra fönster växer och förvandlas

HASSE ZETTERSTRÖM (HASSE Z) MED FAMILJ

sa han, *jävlar* — tänk! Ja, Hans-Jörgen, det vill jag tala om för dig, att om ett barn säger det ordet tio gånger, så dör det efteråt.

Ja, jag ska inte.

Vilket inte hindrade, att när han kort därefter snavade på den otroligt dåliga skogsvägen, hörde vi honom mumla för sig själv: Satan...

Det finns en, som han dyrkar över allt annat: sin mor. Hon har intet fel, hon är yngre och vackrare än alla andra.

det oupphörligt — för den som vill och kan se. Men jag älskar mest att minnas honom som han var i somras.

Helst allra första morgonen på landet. En gudabenådad junidag, het och doftande. Vi sutto mitt emot varandra i en gunga. O, detta ansikte, ett barnansikte! Ljuvhet, skälmeri och ändå troende allvar. Något ord hade fälltts som inte var vackert. Man skall akta sin mun för fula ord, sade jag. Du kan väl inga?

Jo, svarade han, många, många...

Jag märkte redan i hans röst undertonen av manlig överlägsenhet, av en världskännedom om det grumliga som för oss stackars gammalmodiga kvinnor, är — och bör vara — ett okänt område.

Åh, Hans-Jörgen! sade jag darande, tala om dem för mig!

Lugnt och fast såg han mig i ögonen.

FRU VERA VON KRÄMER
MED DOTTER

Mammas ögon, mammas händer, — mammas lilla öra luktar som ett smultron, var hans omdöme redan för två år sen, och ännu är han inte fem.

Han är den borne kavaljeren, han har aldrig yttrat en ogrannlagenhet. Men en gång varje årstid åtminstone kan han bli ursinnigt ond. Och vad han då tar till! Jag är ondare än allt i hela världen! Jag vill döda! Jag vill hugga med yxa!

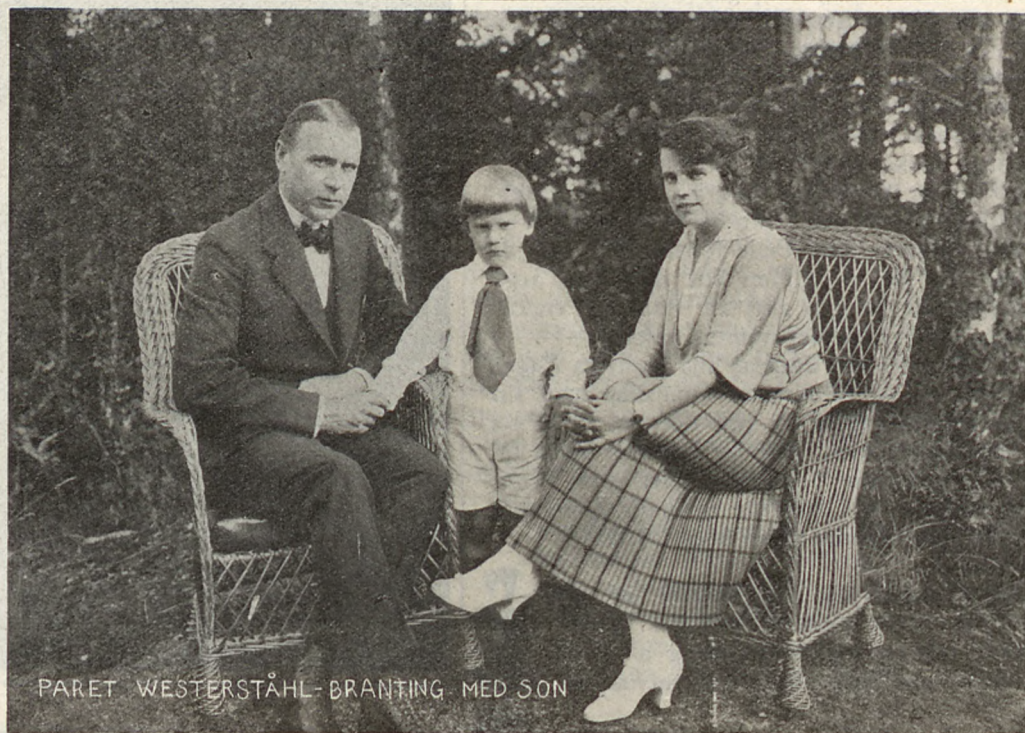
Han är en fin kännare av kvinnlig skönhet och har blick tvärs över gatan för större flickor. Se, säger han åt sin följeslagarinna, se, Hilma, där går en vacker flicka...

Han är fylld av visor, men vi tvivla på att han är musikalisk. Man är färdig att kvävas av återhållet skratt vid hans allvarligt utförda drillar och sostenuton. Men som väl är, skratt tar han som bifall, och blyghet vet han inte av.

Usla är ett fult ord, sade han. Och *sophink*. Och *trasa*. Och *kasta bort*. Ja, många, många fler kan jag. Och *nämli-*gen är inte så fult just, men det är tråkigt...

Nådiga himmel, tänkte jag, han blir en språkkonstnär!

Och *smeta*, *smetig* — det är väl fult? Och så vet jag ett ord, men det vill jag inte säga. En gammal herre, som var hos arrendatorns, sa det en gång. Ska jag? *Jävlar*,

PARET WESTERSTÄHL-BRANTING MED SON

Då hans namn valdes fick jag råda. Hans-Jörgen är ett flerhundraårigt Brantingsnamn. Jag såg för mig en smärt räkkel med handen på sitt värjfaste, munter, överdådig, ärlig och kärlig, rask i allt. En svensk, som vi trott dem vara, och som vi vilja ha dem.

Vår Hans-Jörgen lovar bra.

Redaktör och fru Hasse Zetterströms Anna, Clara och Emanuel — såsom deras "noms

de guerre" lyda — ha alla Hasse Z:s läsare och beundrare redan fått glimtar av genom deras pappas böcker. Det är väl också naturligt, att vår störste och allvarligaste humorist är den bästa pappa, som kan tänkas. — Och om honom kan ingen av hans ättlingar säga som den där lilla femåriga amerikanska flickan, som fick höra, att hennes pappa var en av landets främsta humorister: "Vad är en humorist för något?" — "Det är en som skriver roliga saker som folk skrattar åt", blev svaret. — "Jaså — men hemma säger han då aldrig något roligt."

Gösta Ekmans fem-års-pys, lille Hans, har ju en talangfull pappa och en vacker mamma. Men vilken triumf på scenen kunde jämföras med den barnsliga, lustiga, då man hörde lille Hans ta ut sin första melodi på pianot och såg honom rita något, som hans pappa trodde föreställa en flygmaskin, men som han själv förklarar vara en tomte (vilken sistnämnde ju också onekligen är ett intressantare fenomen).

Einar och Kajsa Nermans lille Tom är bara två år gammal och den sötaste av Nermansdockor — — —

Så visa vi en fotografi av Vera Lindblad-von Kraemer och hennes lilla fosterdotter Greta-Lisa. Fosterdotter? — ja, historien om hur ett liv, som så lätt kunde ha kvävts och snedvridits i skuggan, räddades upp i sol och ljus, om hur en liten Greta-Lisa Namnlös blev Greta-Lisa Lindblad är väl värd att begrunda, och vi överlämna därför ordet åt fru von Kraemer själv:

Greta-Lisa är ett fosterbarn. En annan mor har fött henne och vårdat henne efter bästa förmåga i mycket bekymmersamma förhållanden. Hon är född under krigsåren och uppfödd under dem så gott sig göra lät, när hon hade fyra syskon dessutom — ja, under en kort tid fem. De säga att hennes mor var ljus och glad till lynnet och att i hennes hem kärleken icke flög ut genom fönstret, fast fattigdomen för länge sedan stigit in genom dörren.

Så dog fadern och kort därefter dukade modern under. En fostermor uppenbarade sig och Greta-Lisa lär ha fört en besynnerlig, skrämmande tillvaro under en tid av några veckor, då de som tagit hand om alla de fyra barnen omedelbart som de stodo föräldralösa, måste rädda henne och taga henne tillbaka — Greta-Lisa fick då också lämna ifrån sig varje tråd av de kläder denna fostermor skaffat henne.

När hon så kom till oss, var hon inte glad som man förstår. Självtänkte jag: "En så underlig, pipig liten röst det barnet har..." hon sjöng nämligen lydigt en liten visa, när jag kom att bese den varelse, som skulle bli en del av oss, sjöng den med en svag, tunn liten stämma och utan att se upp.

Första dagen hos oss var mycket trist på ömse håll. Timmarna haltade fram och det kom en stund, då jag, det nya exemplaret av fostermor, började bädda en alldeles ny liten säng. Då grät Greta-Lisa och hon fick veta att nu fanns ingen återvändo, i den sängen, på detta främmande ställe skulle hon ligga. Att toka bort den saken var ju inte lönt och hon grät sig till sömns.

Andra dagen riggades hon i nya kläder.

Forts. sid. 28.)

(Forts. fr. sid. 15.)

och drömmar. "Problemer under debatt", ungdomens stridslösen då, det var så fjärran från hennes milda väsen som möjligt. Men romantiken, fast barn av en reaktionsperiod, hade också revolutionära spiror. Den var raka motsatsen till konventionell — just det hör med till min mors karaktäristik så starkt, att det är ett huvuddrag i bilden. Och därför stöttes hon icke av ungdomlig obändighet, därför kunde hon överse med dåraktiga överord, därför trivdes hon med ungdomen, sökte den själv och gladdes när hon kunde i sitt hem föra den samman.

Hennes minne står ljus och milt, lugnande och tåligt, från några korta intensivt levda ynglingaar. Att bilden blir så enbart vacker beror kanske mest på att hon hade djupt och fast inom sig en så stark känsla för allas rätt var och en till sitt individuella liv.

HJ. BRANTING.

Det största och allt omfattande minne jag bevarar från min barndom heter Mor.

Jag ser hennes ljusa och älskade bild framför mig i hemmet, i skolan, i lek och allvar, i staden och på landet, och jag skall aldrig glömma hennes oändliga kärlek, tålmod och trohet mot mig och mina syskon då vi voro barn. Hon deltog i våra lekar, hon lärde oss utan att förtrötts våra läxor, hon vakade som en ängel vid våra bäddar, då mässlingen och skarlakansfebern gästade i barnkammaren.

Genom hela mitt liv har hon gått som en trogen följeslagarinna vid min sida och gör det, Gud vare lovad, ännu i dag. Att hon icke tröttnade, att hon icke uppgav ledarinnans hårda kall! Nej icke en sekund lämnade hon mig vind för våg. Och ändå var jag ofta en skälm och en rövare, som fuskade i skolan, som rökte cigarett i smyg, ja som till och med kunde dricka punsch på Karamellan vid Drottningholm med Hinke Bergegren.

Följderna uteblevo icke. Jag blev kvarsittare. Vilken orkan! Men mor räddade mig. Hon tog mig ur skolan och gav mig till lärare notarien Wilhelm Swensson (han lever ännu gammal, fattig och blind, men icke glömd av oss), som läste upp mig i min gamla klass, biträdd av min kusin, Ellen Kruse.

Det var min Mor som förde mig in på rätt spår igen. Och om jag sedan lyckats i tecknandet av Transhimalayas grunddrag och en del andra små företag, så är det framför allt hennes förtjänst. Hon har lärt mig ihärdighet och trohet mot ett utstakat mål, och i osynlig måtto har hon med sina välönskningar och förböner följt mig på de ensamma vägarna i Asien.

Det ligger något tragiskt i att veta att man aldrig kan återgälda den oändliga godhet man mottagit av sin mor. Men skönhet bor också i förhållandet, ty de flesta människor lära väl stå i tacksamhetsskuld till sina mödrar! Det är den skulden som för alla borde föra mänskligheten framåt mot fullkomligheten.

Mätte goda änglar ännu länge bevara min Mor! Mätte det vara långt även till solnedgången! Så länge man ännu får säga "Mamma", kan man känna sig som barn. Ensamhet, tomhet och mörker komma att omgiva mig när hon gått bort en gång.

SVEN HEDIN.

Strand Alvastra — 15 maj, en högtidsdag i vårt hem, ty det var vår mors namnsdag.

Eder fråga om min mors främsta betydelse för min fostran kan jag med lika stor tacksamhet som lätthet besvara: hon hade omsorg om och glädje av och krav på min andliga utveckling, samtidigt med stora hänsyn för denna. Hon var lika ivrig som min far att under barn- och ungdomsåren skaffa goda böcker; när hon såg att min håg — omkring 20 årsåldern — mer och mer vände sig till andligt arbete, befriade hon mig mer och mer från deltagande i de vanliga hemssysslorna. Hon gav mig ro och tid till läsning

och studium. Hon var klarsynt för mina fel och min begränsning och hemmets stränga ordning gällde för mig som för de övriga syskonen. Men när jag började översätta slapp jag linnessömmen; när jag kände behovet av lektioner fick jag dem; när jag måste arbeta på allvar för brödet kände hon — den fordom rika grevedottern — detta som en lycka för mitt dådlöst drömande och helt inätvända lynne. I allt väsentligt stod hon — med kärlekens intuition — som den vägledande men ej tvingande makt vilken man framför allt välsignar, när man ser tillbaka på sin ungdom!

Vid 34 år blev jag moderlös och har sedan aldrig haft någon motgång i livet, som jag ej varit glad att hon blev sparad, ej någon framgång, som jag ej varit sorgsen över att hon ej fick fröjdas åt.

ELLEN KEY.

Min mor var som så många mödrar den "bästa av alla".

Jag har dock den känslan att om ej bara hennes barn, utan också hennes bekantskapskrets skulle få rösta på bästa mamman utom deras egen, hon skulle få ett ovanligt stort antal röster.

Hon har ej kunnat ge mig sitt asketiskt världsfrånvända sinne i någon högre grad, men väl har jag av hennes hänsynlösa vördnad för rätten, hennes kanske enda okvinnliga egenskap, fått åtminstone vilja till rätten.

Av hela hennes personlighet har jag från mina första minnen intill närvarande stund fått lära mig, att det kan finnas något så ädelt på jorden, att det utan att förminska i värde, kan ses på hur nära och hur länge som helst.

CARL G. LAURIN.

Jag vågar väl säga, att min mor var en förträfflig och högt begåvad kvinna, som jämte många andra goda gåvor ägde humorns ingalunda föraktliga. En mönsterkvinna eller, som man på den tiden sade, en "kärnkvinna". Det är ju klart, att hustrun i en ämbetsmannafamilj med sex barn ej är i ett det lättaste läge, men hon förstod att sköta allt.

Hennes inflytande på min utveckling? Ja, det låg i hennes föredöme och i den omständigheten, att hon gav en sådan god uppfostran. Särskilt för den tiden, då det ej fanns skolor för flickor, hade hon märkligt stora intellektuella intressen — det och annat hade hon skaffat sig själv under brottningen i livet.

OSCAR MONTELIUS.

Det är en försommardag i mitt livs 37-de år. Syrenerna sprida ännu sin ungdomsdoft i denna stund, då jag tänker på min mor.

Vad en mor innerst och djupast betyder för sin son torde väl höra till de goda hemligheter, som ej kunna klädas i ord. Först med åren få vi någon uppfattning av det som människorna kalla karaktären, de sidor av hennes personlighet varmed hon påverkar vår egen. Vad jag oftast har beundrat hos min mor är det raka och spänstiga i hennes väsen. Tidigt nog blev hon vit i håret. Men genom alla skiftande och prövande år har hon bevarat en ljus tapperhet i lynnet, en naturlig och oförbrännlig frisinhet, som i många trötta och håglösa stunder syntes mig ett föredöme. Jag talar här icke om den utomordentliga hushållsbegåvning, med vilken dessa andliga egenskaper äro förenade.

Min mor är av blekingsk borgarfamilj. Det lätta och rörliga lynnet är kanske ett blekingskt arv, och hon har sanningen att säga ofta fronderat mot det Skåne som blev hennes andra hem, och där jag själv sökte rotfäste, i känslan av mitt skånska fäderne. Våra meningar om Blekinge och Skånes företrädare ha likväl efter hand mötts genom ömsesidiga medgivanden.

Jag har lyckan att ännu ha min mor i livet, och inom kort hoppas jag få omfamna henne. Mer kan jag icke säga för tillfället, och hon begär det heller icke.

ANDERS ÖSTERLING.

Äppelvikens i juni 1920.

EN SKEBERGSSVALS

av Johan Nordling

ARRANGERAD FÖR PIANO AV
HERMAN BERENS

En vi - sa mig lys - ter att sjun - - - - ga - så lyss - nen då, gam - la och
har ock - så jag byggt min stu - - - - ga och ta - git mig Rån - dan till

Piano. *p*

un - - - - ga! - om Ske - berg, den plat - sen i Da - - - - lom, vars li - - ke det
fru - - - - ga, som hus - folk stadt So - len och Vin - - - - den, berg - hun - den som

ej kan bli tal om. Där ber - gen mot him - me - len blå - - - - na, där
gård - var vid grin - - - - den. Mitt här - bre från til - ja till tin - - - - ne är

for - sar - na skum - ma och då - - - - na och lock - rop ur sko - gar - na lju - - -
prop - pat av Sa - ga och Min - - - - ne: mitt arv - gods som stolt jag för - pak - - -

da än - nu i - från lötgång och bu - - - - da. Och den, som en gång stäl - ler
tar och ho - pen be - - ler och för - ak - - - - tar. Men mörk - nar min rymd e - mot

mf

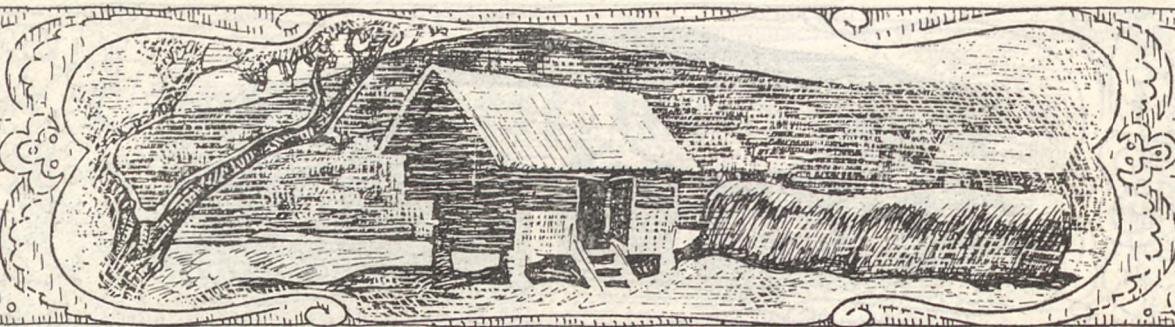
fär - - - - den dit upp från den lar-man-de värld - - - - den. blir säll-samt be-
 kval - - - - len. jag tän der min bra-sa på häll - - - - len. För - tro-ligt den

ta-gen och dra - - - - gen, dra-gen till - - ba - ka allt - jämt från den da - - gen.
 språ-ka och su - - - - sar, allt me-dan stor-men kring knu - tar - na bru - - sar:

Al - drig han me - ra skall glöm - - - - ma den dröm-men, man där blott kan dröm - -
 Ditt liv har väl ock-så en me - - - - ning - ett elds-dop, en hård - - ning, en re - - -

ma, al-drig på tor-gen bland schackrar - na stå, me - - dan kö-pen och
 ning. Gäl-ler att stå som en man och gå fri, om än en-sam fram-

tun-gor-na 1. gå. Där 2. Och vän-ner-na kom-ma och fa - - - - ra, och
 åt och för- - - - - bit.

al - la med en mun för - kla - - - - ra, att Ske-berg är kro-nan i Nor - - - -

den, o - - a - sen på ö - ken-färds - jor - - - - den. Själv är jag ett ax på dess

lo - - - - - gar, ett barr i dess grön-skan-de sko - - - - - gar, och där vill jag

fal - la och myl - - - - - las den stun-den, då da - gar - na fyl - - - - - las!

1. En visa mig lyster att sjunga — så lyssnen då, gamla och unga! — om Skeberg, den platsen i Dalom, vars like det ej kan bli tal om. Där bergen mot himmelen blåna, där forsarna skumma och dånä och lockrop ur skogarna ljuda ännu ifrån lötgång och buda.
2. Och den, som engång ställer färden dit upp från den larmande världen, blir sällsamt betagen och dragen, dragen tillbaka alltiämt från den dagen. Aldrig han mera skall glömma, den drömmen, man där blott kan drömma, aldrig på torgen bland schackrarne stå, medan köpen och tungorna gå.
3. Där har också jag byggt min stuga och tagit mig Råndan till fruga, som husfolk stadt Solen och Vinden, Berghunden som gårdvar vid grinden. Mitt härbre från tilja till tinne är proppat av Saga och Minne: mitt arugods, som stolt jag förpaktar och hopen beler och föraktar.
4. Men mörknar min rymd emot kvällen, jag tänder min brasa på hällen — förtroligt den språkar och susar, allt medan stormen kring knutarna brusar: »Ditt liv har väl också en mening — ett elds-dop, en härdning, en rening. Gäller att stå som en man och gå fri, om än ensam, framåt och förbi!
5. Och vännerna komma och fara, och alla med en mun förklara, att Skeberg är kronan i Norden, oasen på ökenfärdsjorden. Själv är jag ett ax på dess logar, ett barr i dess grönskande skogar, och där vill jag falla och myllas den stunden, då dagarna fyllas!

Skebergsstugan, Leksand 1920. JOHAN NORDLING.

- 57 - 507 -

DE KOKETTA

av

HASSE

Z

DE FLESTA KVINNOR ÄRO KOKETTA, Lola icke minst. Lola har dessutom ett givet försprång framför de flesta andra kvinnor — hon har en svans. En kvinna, som har svans och förstår att begagna den rätt är faktiskt oemotståndlig. Lola är dessutom en pudel och alla veta vi, huru kloka de äro. Slut om Lola för denna gång.

En av de mest koketta kvinnor jag träffat, var en fiskareänka långt ute i skärgården. Hon var 92 år gammal, men hon uppförde sig och klädde sig som om hon bara varit 85. Första gången jag såg henne var vid en midsommardans. Då satt hon med några andra flickor, som bara voro 76 år och var himla arg för att hon inte blev upp-bjuden till var dans.

En tid därefter kom jag farande i min båt till hennes kobbe. Vi åto middag tillsammans, jag hade med mig kräftor, som var hennes älsklingsrätt. Mot kvällen blåste det upp, min båt var för liten för den sjön och jag stannade kvar över natten hos mor Haverman. Hon låg i köket och jag som gäst i kammaren. På morgonen träffades vi vid stranden — hon sköljde fisk — och jag sade:

— Mor Haverman låste dörren mellan oss i natt med dubbla slag — varför det?

Mor Haverman såg på mig med ett leende, som skulle gjort sig hos en tjuguarig och svarade:

— Man vet väl hurdana karar ä'.

Högst smickrad gav jag mig iväg från denna ungmö, som trots allt koketteri och all flirt med 75-åringar, ändå levde trogen vid minnet av sin döde Haverman.

Nå, till slut dog den gamla damen. Förmodligen förkyldde hon sig efter någon dans-tillställning, och då hon låg där i själåtåget, viskade hon till barnmorskan, som vakade hos henne:

— Snälla fru Lundgren, ge mej lilla spegeln.

— Vad ska mor Haverman med den nu, sade barnmorskan.

— Jag vill bara se, hur jag ser ut, när jag möter Haverman.

Hon fick som hon ville och hon dog med ett lyckligt leende.

Även vi män kunna vara koketta — naturligtvis — men på ett annat sätt och med andra medel.

Jag vill berätta en liten historia, som aldrig skulle kunna hända med en kvinna, hur originell hon än måtte vara.

Jag satt en söndagsmorgon i skogen utanför staden. Det var på våren. Den första grönskan hade nyss kommit fram och det började bli varmt i solen. Bredvid mig på sätet sutto tre krymplingar, som jag väl kände igen. De voro ännu unga män, och jag visste att de bodde på Hemmet för vanföra ett stycke därifrån. De brukade göra sällskap hit ut om mornarna, mer än de friska

och färdiga sökte de sin vila i naturen. Denna morgon voro de allvarigare än vanligt och talade med låga röster om något som tycktes intressera dem mycket.

— Har något hänt på Hemmet, sade jag. Ni se så bekymrade ut.

— Det är Andersson igen, svarade den älste, han låter oss inte sova om nätterna. I natt kom han hem full igen och ett förfärligt väsen var det på gatan, när han kom. Vi tittade ut genom fönstret och då såg vi en folksamling på flera hundra personer, som hade följt honom hela gatan uppför. Och då han slutligen kom upp, förstod vi mycket väl, varför man gått efter honom: han hade vänt lösfooterna bakfram, bara på skoj förstås...

Man kan mycket väl begagna Andersson som exempel i detta fall — en kvinna skulle aldrig ha gjort, vad han gjorde, inte ens om hon hade behövt det för balansens skull. En man faller mycket lättare och oftare ur sin värdighet än en kvinna. Hennes skämtlynne håller sig alltid inom bestämda gränser. Hon kan någon gång omedvetet göra sig löjlig inför andra, men aldrig medvetet inför sig själv, vilket vi män i likhet med Andersson, då och då roa oss med. Och dock är kvinnans hela värdighet, när allt kommer omkring, kanhända ingenting annat än ett koketteri, ett mycket vackert koketteri, som lurar och tjusar oss. Man kan aldrig veta.

Illustratör: T. Schonberg.

"Jag ville bara se hur jag ser ut, när jag möter Haverman."

HON SOM VAR SÅ UTMÄRKT AV VERA v. KRÄMER

HON LEVDE EN TID I EN MYCKET stor misär. Den misären vore värd sin historia, som skulle berätta hur annorlunda ett sådant liv är mot annat, hur man då är omgiven av ett slags folk, som lyckligare människor bara känna till genom litteratur, hur folkskygg man blir, hur plågad, och hur tråkig man då blir för sin omgivning, och därför också så ensam.

Men detta skall icke vara misärens historia. Inte historien om indrivarna som ha rätt att hejda en på öppen gata: var inte så hög, lilla vännen, vi skulle vilja ha för skatten... historien om gaskarlarna, som gräla så det hörs i trappan, historien om det arbete man är tvungen att göra dagligen med tankarna kretsande kring kanske bara tio kronor. Eller historien om de få, som ännu ha förtroende för en och som kommer en att tänka: inte heller dig skall jag betala.

Och detta skall inte heller vara historien om människornas kortsynthet, när de tro att pengarna och indrivarna i en misär är det värsta. Stackars du, kunde du inte gå på din väns bröllop för att du inte hade någon klänning! Så förskräckligt. — Du måste gå från Haga och hem, det fattades dig tio öre, är det möjligt?

Sådant är inte det värsta. Det svåraste är nederlaget. Man har satt in något, låt oss säga i ett äktenskap. Det börjar ljust nog, man är ung, men menar riktigt. Man menar att älska, att tro, att själv styra i sitt lilla kök, vars hyra så löjligt snart skall bli obetald, att klä sig så billigt. Man sätter in hela denna sin ungdom, sin tro, sin lilla arbetsvillighet, jag säger lilla, ty den förslår inte på långa tag. Och allt detta, ungdom, tro, kärlek, blir skövlad i en misär. Men det se människorna minst. Jag trodde, jag trodde att med kärlek så går det. Det gick inte alls och detta är det stora sveket. I en misär är det så, att kärleken användes till att föra en bakom ljust. Just min tro är bra att ha — låna här och låna där, i morgon får du igen det, min älskade. Och detta är en lögn som sagts mig just för att jag var av den sorten som trodde. Och till slut står det kvar en förvirrad själs fråga: tro och kärlek, är inte det en insats som räcker i världen? Och den fattigdomen är dock värre än den, som kommer gaskarlen, portvakten, husvärdn och umgängesvännerna att bli mina fiender. Unga flickor av familj äro uppfosttrade att sätta kärleken högt och även sig

själva högt, de äro så barnsligt förvissade om, att med dem som följeslagerska blir en dålig man, en svag man, både god och stark. Det är ju, när man ser närmare på det, en smula förmätet och bör väl straffas. Det blir också straffat. Kanske förmätenheten innerst är större än både kärleken och tron och detta ser Gud och behandlar konsekvent.

Men den misär det här är fråga om, hade en ännu vidare konsekvens och det är om detta historien skulle handla.

Hur lätt kunde hon inte ha sjunkit djupt. En viss slöhet följer med trassel och elände, annars skulle så allt för många kasta sig i vattnet. En viss besynnerlig glädthet kan också finnas, man kan i sådana familjer äta upp den tia gaskarlen ska ha, det är så. Och så djupt hade hon sjunkit, till både slöheten och glädtheten. Man får också ta en oerfarenhet med, som vidlåder unga flickor av familj långt efter det de blivit gifta.

Men hon kunde ha förfallit till att gå med trasiga kjolkanter, till att icke blygas, till att sitta på en ölstuga och dricka mer än hon tälde. Sådana funnos, hon såg dem, men hon var segare invärtes. En gång ett halvt glas whisky — men det hjälpte inte, det blev bara hjärtklappning. Och en gång hela den lilla flaskan morfin efter en blindtarmshistoria, men det hjälpte inte heller. Hon levde, hon dog inte av det, var bara en dag ljuvligt däsigt.

Inom henne fanns en okuvlig seghet, och hon kom långsamt ur misären och upp i ljust igen. Aldrig riktigt i ljust mera, inte i det varma ljust, där de stå, som aldrig ha behövt vika undan med blicken för indrivare. Men hon kom upp och av egen kraft. Hon märkte flera år hur en av dessa män, som regelbundet stött på hennes arbetsplats den första i varje månad för att taga tio kronor av hennes lön — han var ej den enda — tills skulden var betald, sänkte sin hatt djupt för henne och det fyllde henne med bitterhet. Han respekterar mig, jag gjorde vad jag kunde. Och hon tänkte på det med sorg, ty hon insåg mer och mer vad detta allt kostat henne.

Först var hon bara glad åt det. Dessa möbler äro mina, de äro betalda. Ingen, ingen har hjälpt mig. Hur kunde vi veta? sade vännerna. Varför kom du aldrig? Men hon tänkte: till dig, som inte anade att jag inte hade kläder till ditt bröllop kunde jag då inte gå. Den som icke lever i misär för-

står inte sådant, däri är ingenting ont, men man går inte till dem. Då du har 100 kronor på banken, då går du muntert fram och säger: apropå, låna mig 50 lock och det skulle vännerna också så ytterst gärna ge dig.

För att förgylla sin tillvaro på den tiden — vi skola strax lämna den, det har talats nog om den — brukade hon leka en lek. Hon åt sin middag på en automat, man fick på den tiden en rätt mat för 25 öre och kaffe för 10. Hårt bröd fanns gratis. På den automaten kom också en del av gatans drägg, soutenörer och prostituerade, de prostituerade brukade ibland skrämna flickor av det andra slaget genom att plötsligt dua dem och låtsas vara gamla bekanta med dem. I denna omgivning lekte hon att hon satt på spinnhuset, det som en gång låg vid Barnhusgatan. I synnerhet när det var käl, lekte hon det — hon tog het käl ibland om vintern, fast det var ointressant mat. Den skvalpande tallriken sköts ut av en osynlig hand genom luckan, hon åt den vid ett bord utan duk, hon andades dålig luft och dålig atmosfär och hon försökte känna sig som om detta vore spinnhuset. Så kunde hon ju köpa sig en påse choklad sedan, ty hennes liv var alls inte utan nöjen och hon hade kommit ur misären mycket fortare än hon gjorde, om hon följt exemplet från mannen i Amerika, som sprang bredvid spårvagnen i stället för att åka i den.

Aldrig satte hon sedan sin fot på en automat. Det blev med tiden för henne en hård tillfredsställelse att fördöma och förakta dessa ställen, där enkla fylliga kvinnor kunna meditera vid ett litet glas porter.

En hård tillfredsställelse? Ja, här låg fröet till något, som längre fram hade en oanad smärta i beredskap åt henne. När man besinnar gången av historien, blir man övertygad om Guds allmakt och rättvisa, man vill som araberna böja sig till jorden och säga att Allah är stor och Allah är en. Ty Gud vore icke den han är, om han nu utan vidare låtit henne leva lycklig till sin död bland de kontant betalda möblerna. Livet vore icke vad det är, om ni trivs bättre med den formuleringen.

Då hon varit olycklig och nere var hon tystlåten och undfallande. Innerst rådde den seghet som kom henne att sakta resa sig, det rådde också en kanske sjuklig, kanske egenrättfärdig motvilja att skaffa hjälp. Av

egensinne hade hon råkat i sin misär — ni vet kärleken, tron och hoppet — och av ingen kunde hon höra ordet "vad var det vi sa' dig." Ja, det gick bra ändå. Hon blev med tiden mycket arbetsam. Det blev mindre och mindre lätt sinne över henne. Glad blev hon igen, men icke lätt. Icke tanklös, misären satt ju som en plomb i själen, en plomb som fylde ett hål. Hon kunde någon gång säga: varför gick den och den i sjön för att hon skulle få ett barn? Varför kunde hon inte arbeta och dra fram sitt barn och ge fan i människorna? Och liknande saker. Och människorna hörde på och tego.

Hon besvärades av att inte riktigt kunna glömma den tid som varit. När det blev vår och vinterkappan hängdes in tänkte hon inte på läran, hon mindes i stället hur hon med ett visst mod gått med ett plagg, som en annan lämnat efter sig. Och hon tänkte, kläder är flärd och dumheter, kvinnor äro löjliga som älska kläder för klädernas egen skull. Och hon klädde sig icke, hon var praktisk och rädd att lysa över sina villkor.

Och en dag hörde hon det för första gången: du som är så utmärkt.

Hon bara skrattade. Utmärkt, jo, det var just den rätta. Hon med allt sitt trassel, å den gången då en tvätterska sökte henne på byrån. Utmärkt, ja, det var humoristiskt att höra.

Och tiden gick och växlarna började komma ur bankerna, hon kunde lämna igen människor deras namn, som hon i avsky och pina bedt om. Hon kunde se bankkassörerna på gatan och tänka: Gud vare lov, bakom det förgyllda gallret behöver jag inte se dig. Och hon kunde säga någon gång: men Herre Gud, sina växlar kan man sköta med mycket liten lön, det har jag gjort.

Och människorna hörde på och sade med ett tvunget leende: ja, du är ju så utmärkt. Hon ryggade inte som för ett slag, som hon borde ha gjort. Hon begrep inte ännu, vilken pina detta skulle bli; hon såg inte vad som låg i beredskap. Hon trodde att när eländets tid var slut, så skulle man börja vara lycklig och slå sig till ro och leva livet. Men Gud hade sitt öga även på henne, om än, som man säger, hans kvarnar mala långsamt.

Till slut blev hon så dum, att hon tacksamt log, när folk sade sitt "du är ju så utmärkt". Hon trodde att det var ett beröm. Hon förblindades. Hon blev säkrare, hon mötte människors ögon och sade sin mening, hon rörde sig som hemma snart sagt var hon var. Hon blev också lyckligare än förr, ty någon höll av henne och hon var evigt tacksam därför. Hon trodde att sådant aldrig kunde hända mer än en gång.

Men med denna nya lycka växte hennes säkerhet, liksom hennes hem. Hon fick en orubblighet i sina omdömen som folk lärde sig tro på, när det var dem nyttigt. Du som vet så bra, hur skall jag göra med detta? Och hon gav rådet utan tvekan. Hon ställde in sin hjärna för den andras räkning — snart gjorde hon det ibland oombedd, av vana. Varför gör du inte så och så? Det fanns också de som sade: vad du är bra och snäll, jag är dig ständigt tacksam.

Tacksamhet begärde hon inte, hon glömde att sådant möjligen kunde finnas att ta, hon visste att tacksamhet är en börda, trots alla goda föresatser.

Men det var ändå något som fattades. Människorna förblevo främlingar för henne fast hon redligt bemödade sig att ta dem sådana de voro. Det var ju flera år som gått förlorade för henne, hon ville nu ta igen dem. Hon ville hinna mycket, se mycket,

vara med i livet och tagas emot. Men ingen sökte henne — utom då de sade sitt "du som vet så bra". Hon talade ofta utan att få svar. Jag tycker så och så, har jag rätt? Har du en mening om livet, som du kan ge mig del av? Finns det någon bok, som fyller det tomrum man har inom sig — känner du till det? På sådant svarade ingen. Man teg och hon kunde vänta i sekunder fulla av spänning och så sade den andra: var det inte Gustafssons, som gingo förbi där på gatan? Eller också fullständigt ofattlig tystnad och hon kunde till sist inte hårda ut. Svara, svara, säg något! Och då kom det svar, så många ge: men Herre Gud, vad kan man säga på sådant?

Till slut blev denna väntan värre än eländet förr. Ur det fanns det hopp att komma, där kunde man med egen kraft göra något. Men här ropade man och skrek och fordrade och slog pannan i en vägg, som aldrig gav vika. I många år räckte detta. Det ökade den febertakt hon kommit i med tiden, den törst efter innehåll, som alkoholister kanske ha. Då hon inte hade sinne för alkohol eller kunde skruva fram entusiasm för fåglar och myror — den har man eller har inte — blev det ett slags mani hos henne att ständigt vara sysselsatt. Ständigt böjd över något, ett mönster, ett arbete, en översättning.

Någon enstaka gång kom en människa, som kunde tala, som sade något och gav av sitt inre. Hon blev förtjust, här fanns ju något! Och så mötte hon honom nästa gång och rusade honom till mötes, goddag, tack för sist! Jag har hört att ni skall göra en lång resa, är det sant?

Och mannen såg på henne och sade: "Hur så?"

Och hon förstod att det går inte an att man söker människor.

Det blev snart en hets detta: vad är det för fel med mig? först har jag blivit narrad av hela livet och sedan står jag här och ingen bryr sig verkligt om mig, det inre i mig. Är jag glad och hjälpsam ja, men så fort jag ber om något. Jag ber ju inte mer om pengar, om namn på växlar, jag ber om sådant som ingenting kostar.

Och nu äntligen var hon så beredd, att det gjorde ont då människor sade: du är ju så

utmärkt. Nu hade Guds kvarnars tyngd börjat kännas.

Ty nu var hon så utmärkt att beteckningen började bliva öppet försmädlig. Jag säger icke detta som hån mot de andra, långt ifrån. De som äro vackra och glada, men sitta med händerna i knät, de som med ett skratt styra till saker på tok, som andra med besvär få reda ut, de måtte dock fylla en mission i livet, som är viktigare än de utmärktas. De passiva göra mera behag i livet än de aktiva.

Nu ryggade hon äntligen då hon glömsk av sin plats i världen i något sällskap skrattande börja säga: "så gör jag", och fick till svar, icke ett svar utan de orden: "ja du, som är så utmärkt."

Nu slutligen hade detta blivit ett brännsår som sved. Och för var gång såret sved och hon kände hur utanför hon var, undrade hon varför. Först med raseri, vilt, anklagande. Men det hjälpte ju aldrig. Det slet på henne och gjorde henne svårare att umgås med för den som fick höra på det, men hjälpt har sådant aldrig gjort. Då blev det böckerna. Bok efter bok, men ingen bok var sådan att man kunde komma tillbaka till den, ingen bok var så hlt fylld av det man ville ha svar på.

Hon fortfor att leva, tiden gick och hon såg sig snart ha levat mera förgäves än någonsin. Det gick upp för henne, att människor ber du icke om stöd, du kan inte sätta en revolvermyning för pannan på någon av dem och säga: hjälp mig nu och strax! Man måste själv söka efter Moguls kungaring och ett stycke guld fann hon en dag i de orden: lev så att du må vara beredd, när döden kommer. Här fanns en okänd, som hjälpte. Det blev klart för henne, att så otillfredsställd som hon nu var, fick man inte dö. Man fick inte dö nervöst, midt i ett rop, midt i knotet, sedan man väl insett att man icke är lycklig med möbler, väl bundna böcker, ett hem och en syssla. Livet är inte sådant, att man kan slå sig till ro; man för sig själv med sig genom åren liksom genom Tyskland.

Hon använde en gång på trots och på skämt ett uttryck från kristendomens terminologi, när hon återfallit i vanan att be om vägledning och stöd i stället för att ta det själv. Hon sade: du är ett verktyg som Gud använder för att tvinga mig på de vägarna. Då hon sagt det blev hon litet spökrädd och även generad. Ty att på allvar tala om Gud anses inte överallt intellektuellt.

Men egentligen hade hon rätt. I bibeln står att den som icke har kärleken kommer ingen vart. Och den hade hon icke, den fattades bland alla de utmärkta egenskaperna. Där låg förklaringen på alltsammans, på tomheten, på förvirringen inför den främmande ton, som människorna mötte henne med. Hon hade icke kärleken, därför var hon icke lycklig.

Då man är sådan skapt, att man icke har godhet och saktmod och kärlek i hela sitt väsen är det bra omöjligt att lägga sig till med detta. Men det nederlag hon led så långt efter sedan misären var överstånden, den som hon trodde var det stora nederlaget, det har dock lärt henne att felet ligger förborgat hos mig själv. Och nu hoppas hon blott få leva så länge, att hon hinner bli en smula beredd. Och hon tackar var dag för ett, för det att ens liv icke är slut med ungdomen, för att det alltid, oavslutligt finns något att vinna för en människa.

Illustratör M. Nilsson.

Berättelse av
ANNA WAHLENBERG

HAN HADE LÄMNAT IN SITT kort och satt i salongen och väntade — inte på sin vän, herrn i huset, — ty jungfrun hade givit honom upplysningen, att denne ännu icke kommit hem från kontoret, — utan på värdinnan.

Det var inte fritt för att han var ganska nyfiken på henne. Obekant var hon honom ju icke. Han hade känt henne under hennes stockholmstid på kaféet "Väduren", där hon varit gästernas favorit, en liten glad, täck, munvig men ofördärvad adertonåring. Men så väl hade han ändå inte känt henne, att han riktigt förstätt, att hon kunnat tjusa Karl Otterberg till den grad, att han skiljt sig från sin hustru för att gifta sig med uppapperskan.

Givetvis hade den senare haft en del företräden framför den förra och i främsta rummet sin ungdom. Hustrun var en redan åldrande kvinna flera år äldre än Otterberg. Och dessutom verkade ju lilla Emmy särdeles tilldragande genom sitt pikanta och frimodiga sätt. Karl Otterberg hade kallat henne ursprunglig. Han hade aldrig sett en människa, som varit så frisk och ursprunglig som hon. Men ändå? Den första hustrun var en behaglig, sympatisk och intelligent dam med fin bildning och smak. Man hade aldrig tråkigt i hennes sällskap, och hennes kärlek till Karl lyste ur hennes ögon. Han kunde heller icke glömma henne. Mer än en gång hade han förklarat, att hon hela livet igenom skulle förbli honom en kär vän.

Hade nu hennes efterträderska kunnat ersätta henne på ett tillfredsställande sätt? En viss uppfostran hade hon ju fått före giftermålet, tillbringat ett år i en utländsk pension, tagit lektioner, gått igenom hushållsskola. Men hur djupt hade slipningen tagit?

Han såg sig omkring i rummet. Det var elegant möblerat, dock utan att någon personlig smak gav sig tillkänna. Men bakom en soffkudde framträdde hörnet av en

vårdslöst gömd bok, kanske övergiven, då hon fått hans kort och sprungit sin väg för att ordna sin toalett. Han drog fram boken och läste titeln: "Grevinna och kokerska."

Så-å! Uppapperskan var kanske inte riktigt död och begravnen. Nåja, det var ju helt naturligt, att hon då och då skulle uppstå från de döda, om också bara i smyg.

Nu hördes emellertid steg från ett inre rum, och han hade nätt och jämnt hunnit lägga tillbaka boken under soffkudden, då husets fru kom emot honom i brokig sidenblus och charmant frisyra, på det hela taget sig tämligen lik som för sex år sedan, då han såg henne sist, blott med den skillnaden, att dragen blivit något fylligare och mera vardagliga.

— Erik Wetter, — utbrast hon strålade. — Hur kommer det sig till att man får se dig här i stan?

Han berättade om sin förflyttning och befordringen till chefsplatsen i göteborgsbanken. Och så fort hon fattade nyheten att han skulle bli bofast i staden, utstötte hon ett litet glädjeskrik, grep tag om hans armar och dansade runt med honom.

— Gud vare lov och tack, så har jag då fått fatt i en människa, som duger att prata med, utbrast hon.

— Oändligt smickrad! Glömmer du till och med Karl för min skull?

— Kalle...?

Hon gjorde en liten grimas, som var ganska lik en ful gubbe.

— Ja, Kalle är nog bra, — sade hon. — Han är överdådigt präktig och bra. Men inte är han alltid så rolig, inte. Jag ska säga dig en sak, Erik, så du inte blir alltför överraskad, när du märker det själv. Han har blivit smittad av det dåliga sällskapet. Hennes min var djupt allvarlig, men ändå visste han inte vad han skulle tro.

— Av det dåliga sällskapet, — upprepade han.

— Ja, har du inte hört talas om det stela Göteborg? Det är ohyggligt. Jag kan bara

säga att det är ohyggligt. Och Karl har blivit göteborgare.

I detsamma satte hon upp två fingrar till varningssignal. Hon hade hört en lårknäppning utifrån hallen.

— Tyst, där är han!

Ett par ögonblick därefter inträdde också Otterberg. Och hans välkomsthälsning var lika hjärtlig som hans frus, om än icke fullt så stormande. Det låg verkligen ett plus av stillsamhet i hans väsen, som kom Wetter att tänka på den påstådda göteborgssmittan.

Vännens glädje över återseendet var emellertid icke tvivelaktig. Han framlade genast planer på ett flitigt sammanträffande, och först och främst måste Erik lova att stanna till middagen. Så kom förelisningen av hemmet och så presentation av Ann Mari, en liten telning på fem år, som följde sin far i hämlarna, vart han gick, och då han satte sig klängde upp på armstödet till hans stol för att sitta där tyst med handen i hans.

Konversationen under middagen blev livlig. Visserligen hade de båda vännerna brevväxlat med varann under de förflutna sex åren och även träffats ett par gånger, men det fanns ändå många luckor att fylla, innan man fått ramen klar för varandras liv. Frågor och svar utbyttes, tilldragelser skildrades, och fru Emmy var oftast den, som förde ordet. Hon hade bra mycket bättre reda på alla detaljer än hennes man, och hon slog honom på fingrarna, om han berättade den minsta småsak, som icke överensstämde med verkligheten.

Sedan de personliga upplevelserna relations kom man in på allmänna frågor, och även om dem hade den unga frun mycket att säga. Hon var alls inte rädd för att yttra sin mening och hade bestämda åsikter om allting.

Hon visste precis hos vilka skulden till världskriget låg. Hon kände fullkomligt till orsakerna varför det bröt ut. Och apropos krigsföringen bevisade hon med stor välthet att alla nationer begått lika rysliga

grymheter. Samma klarhet och orubblighet präglade också hennes åskådningar när hon kastade sig in på de sociala spörsmålen.

Kvinnans rösträtt fann hon fullkomligt onödigt. Den trasslade bara in förhållandena. Bolsjevismen var en skandal, som berodde på släpphänthet från de styrandes sida. Allt skulle ordna sig i världen, bara det steg fram en man, som kunde ta tyglarna i sin hand.

— En man, en karlararl skulle vi ha! Säg, har jag inte rätt, — frågade hon och såg från Wetter till Otterberg och från Otterberg till Wetter igen med en min, som om hon var övertygad om att lösningen till världsgåtan helt plötsligt runnit upp i hennes huvud.

I början upptog Wetter både denna och hennes andra frågor till diskussion, men då inga diskussioner, hur långa de än voro, hade större inflytande på hennes fasta åsikter än vågsvallet har på klippväggen, stannade de snart av. Eriks svar på hennes påstående blevo några artiga fraser, Karls ett par enstaviga, intetsägande yttranden. Emmy behöll alltid sista ordet, och det blev stark omsättning på samtalsämnen. Då man satte sig vid kaffet inne i herrummet, hade man säkert expedierat en tio, tjugo stycken, och nu återvände man till att dryfta mera personliga förhållanden, vilket lättade stämningen.

Efter en liten stund stördes man likväl av barnjungfrun, som kom för att hämta Ann Marie, ty det var sovdags för henne.

Den lilla flickan gick också lydigt omkring och sade godnatt, kysste föräldrarna, neg för gästen och begav sig mot dörren. Men hunnen till tröskeln vände hon om, sprang tillbaka till sin far, kröp upp i hans knä, slog armarna om hans hals och viskade något i hans öra.

Han skakade på huvudet.

— Nej, Ann Marie, inte i kväll. Du vet ju vi har främmande.

Denna invändning hade dock inte den ringaste betydelse för Ann Marie. Hon kramade sig endast hårdare fast vid fadern och viskade ännu ivrigare.

— Hon vill jag ska läsa för henne som vanligt sedan hon lagt sig. Det är en bilderbok med små visor, som man ska deklamera varend kväll, — förklarade Otterberg, ursäktande sig med ett litet leende för sin faderliga svaghet.

— Då får du absolut lov att gå, annars förlåter mig den unga damen aldrig i livet, — sade Wetter.

Och Ann Marie lämnade triumferande rummet med löftet att fadern skulle infinna sig så fort han fått underrättelse om att hon kommit i säng, en underrättelse som även gavs ganska snart. Otterberg försvann, och hans fru och vännen blevo ensamma.

— Han är så kär i ungen, så det är alldeles för galet, — sade Emmy, i det hon steg upp och rörde om brasan i den öppna spisen, varefter hon slog sig ner framför den i en bekväm stol och makade fram en dylik åt Wetter. — Av den stund han är hemma om eftermiddagarna tar hon två fjärdedelar. En fjärdedel spenderar han på läsning och en fjärdedel på mig, så vida han inte har något annat för sig. Vid åttatiden går han till kontoret för att arbeta igen, och sedan tittar han upp på schackklubben. Den är hans passion. Om mornarna går han innan jag är

färdigklädd, och lunchen äter han ute. Så nu ser du hur trevligt jag har det. I fall jag räknar med den tiden vi håller på och äter middag, så har jag en man en timme om dagen.

Wetter smålog åt skildringen. Han visste inte riktigt hur allvarligt han skulle ta den.

— Nå, så mycket friare är du då att ägna dig åt societetslivet, — sade han.

— Societetslivet! Här!?

Hon fnyste till och kastade ett nytt vedtrå på elden med en sådan kraft att gnistorerna yrde.

— Vi går förstås på middagar hos Kalles affärsvänner och ger middagar för dem, men vad är det för roligt? Jag sa dig ju nyss, att du inte har en aning om hur människorna är här i Göteborg. Du vet förstås att de är stela, och det hade jag hört, jag med, innan jag kom hit. Men hur stela, det visste jag inte. Som isklumpar är de, som saltstoder, ja, jag vet inte vad jag ska ta till. De tycker att ingen är fin nog, som inte är född i Göteborg, och har en far och en farfar och en farfarsfar, som också är födda i Göteborg. Nå, herrarna är inte så farliga. Dem kan man nog få litet liv i, om man har dem på tu man hand några minuter. Men fruarna! Herre min skapare, såna beläten! Tror du att en enda en kommit hit annat än på skyldighetsvisiter? Tror du att en enda en bjudit mig hem en kvällsstund för att spela bridge eller varit ledig när jag stött på? Nej, de är så högfärdiga, så de vet inte om de ska hålla näsan åt höger eller åt vänster. Och jag undrar vart jag skulle ta vägen, om jag inte hade biografen och lånbiblioteket och Amalia och Sofi Malmkvist, de där flickorna, du vet, som hade pappershandel på Regeringsgatan och nu har flyttat hit. De tittar in ibland, så vi får oss en liten trekarlsbridge.

Han satt och betraktade henne. Hon på-

minde honom om en stackars liten vildfågel, som man satt i bur och velat göra till en völdresserad sällskapsfågel, men som inte motsvarat förväntningarna och därför blivit försummad.

— Karl tar väl i alla fall ofta hem sina affärsvänner, så du har litet trevligt med dem, — framkastade han.

— Ja, visst tar han hem dem. Men vad har jag för godt av dem? När middagen är slut släpar han dem med sig till schackklubben, och så får jag sitta här mol allena.

Wetter knäppte med fingrarna.

— Vet du vad du ska göra, Emmy? Du ska förstås presenta honom ett schackspel, så stannar han hemma med sina bekanta. Och så kan du utöva dina förförelsekonster på dem, så att de överge schackspelet för dig.

Emmy sträckte ut fingret och pekade mot fönstret.

Där stod ett vackert skulpterat schackbord med en likaledes skulpterad pjäslåda.

— Han fick det till julklapp av mig, — sade hon. — Men det hjälper inte ett dugg. Det är inte lika bra att spela hemma som på klubben. Där får man så mycket idéer, säger han.

De sutto tysta och Wetter stirrade fundersamt in i elden, i hopp om att någon ingivelse skulle sätta honom i stånd att ge den unga frun ett nytt, godt råd.

Hon var emellertid försjunken i egna funderingar, och plötsligt kom det över henne en oemotståndlig längtan att förtro sig åt vännen från förr i världen.

— Tycker du inte det låter besynnerligt med den där schackklubben, — frågade hon. — Besynnerligt?

— Ja, jag rår inte för att jag tycker det. Det kan så vara att han går dit ett tag om kvällarna, sedan han varit på kontoret. Men tänk, att inte en gång kunna stanna hemma

när han har främmande. Ett ryck, vet du, inbillade jag mig att han bröt upp på det där viset, för han skämdes för mig, för att han tyckte att jag inte var tillräckligt bildad, begriper du, för att vara god nog till sällskap åt hans fina bekanta. Och så tog jag mig till att läsa allt möjligt och i synnerhet tidningar för att skaffa mig åsikter och kunna resonera med dem, som kom hit, och inte sitta där som en dum gås. Och jag har verkligen lyckats sätta mig in i så många frågor, att jag kan tala om vad som helst. Eller hur, tyckte du inte jag redde mig bra vid middagen, när vi talade politik? Säg?

Han hade ett mycket klart medvetande om hennes sätt att tala politik, men denna hennes vädjan till hans omdöme kom så överraskande, att han tvekade litet med svaret. När det slutligen gavs, var det emellertid både bestämt och nöjaktigt.

— Ja visst, Emmy, du redde dig briljant, alldeles briljant!

Berömmet var väntat, så hon tog emot det med lugn tillfredsställelse.

— Ja, det kan nog inte vara så, att han skäms för mig, — sade hon. — Jag tror det är något annat fel.

— Något annat fel? Vad då, då?

Han är svartsjuk. Han är alldeles förskräckligt svartsjuk. Han tycker inte om när jag uppmärksammar någon och pratar med honom en längre stund. Då avbryter han oss och hittar på något annat att tala om. Ja, du märkte väl själv hur han gjorde i

Hon sprang tillbaka till sin far, kröp upp i hans knä.

middags? Och så kommer han fram med sitt gamla välsignade förslag om klubben. Få se, om han inte gör det nu med, så fort han slitit sig lös från barnkammaren?

Wetter skrattade med full hals.

— Tror du han redan är svartsjuk på mig?

Ett par ögonblick satt Emmy tyst. Men framför sig hade han inte längre den unga frun, som varit ute i världen och lärt att skicka sig, och som kunde resonera med sin mans vänner i vilka frågor som helst, utan där satt istället den lilla koketta serveringsflickan, som gav ögon och gjorde lustiga miner.

— Varför inte, — sade hon. — Nog är du välan så stilig att han skulle kunna bli rädd för dig?

— Naturligtvis.

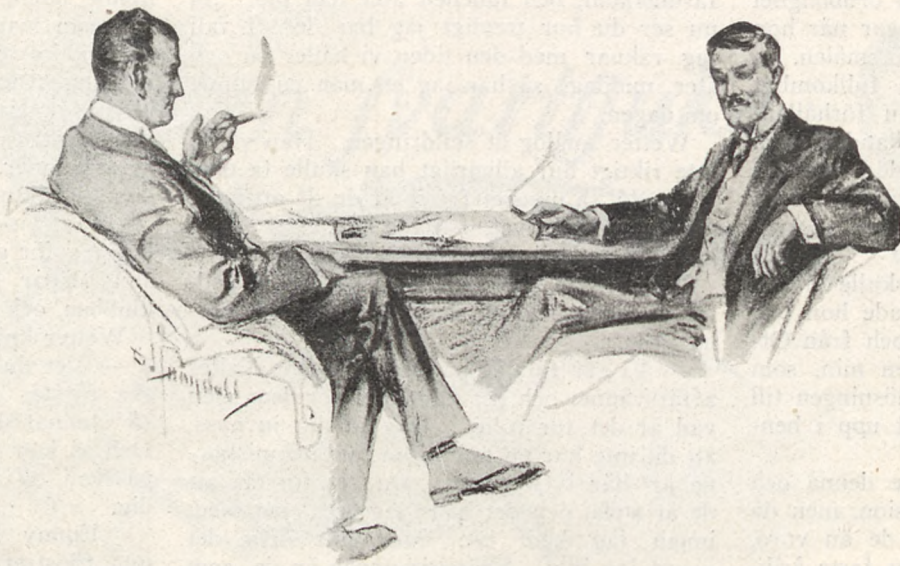
Han vred sina korta mustascher.

— Ja, kurtisera mig litet är du snäll, — bad hon. — Det är så trevligt och uppiggande. Och så är det så nyttigt för Kalle.

— Jaså, är det nyttigt för en människa att bli svartsjuk.

— Ja mycket. Ätminstone för Kalle. Han får samvetskval och inser att han inte är så uppmärksam och hygglig emot mig, som han borde vara, och som andra kanske skulle vilja vara i hans ställe. Och så tycker han jag förtjänar någon ersättning och ger mig en present eller bjuder mig på teatern och är snäll och vänlig emot mig ett par dar. Å, kom hit litet då och då! Den lilla tjänsten kan du väl göra mig för gammal bekantskaps skull?

Wetter hann inte svara, ty hans värd syntes i salsdörren, hälsade från Ann Mari och slog sig ned hos de andra framför honom. Men länge hade han icke suttit där, förrän han rätade upp sig i stolen och vände sig mot gästen.

Det är atmosfären här som jag tycker om.

— Nå, Erik, — sade han, — ska vi inte gå upp ett tag på schackklubben? Du har ju inte sett den än, och den hör verkligen till stadens förnämsta förlustelokalerna.

Emmy och Erik växlade en menande blick. Spådomen hade slagit in.

De bägge vännerna gävo sig av, och en kvart senare inträdde de på schackklubben, som verkligen visade sig vara ett mycket inbjudande ställe. I den stora salen, möblerad och dekorerad i lugn stil och med dämpade färger, stodo spelborden ganska tätt, och de flesta voro redan upptagna.

Men Otterberg stannade icke vid något av de lediga. Sedan han utbytt några ord med en eller två spelare och presenterat Wetter, förde han denne in i smårummen, där man efter behag kunde röka, prata eller läsa tidningar.

— Här sitter man bra, — sade han, i det han tog plats i en av de bekväma sofforna, letade fram sitt cigarretui och bjöd.

— Tänker du inte spela, — frågade Erik förvånad.

— Nej, så vida du inte har lust. Uppriktigt sagt, spelar jag ganska sällan. Det är atmosfären här, som jag tycker om.

Man träffar bekanta, pratar, läser, känner sig ogenerad. Det är nästan som ett hem.

Han lämnade sitt eget hem för att söka upp ett kvasi-hem! Och han tycktes verkligen trivas där. Han blev otvungen, livlig och upprymd, en helt annan människa än nyss i sällskap med sin hustru. Nu kände Wetter igen honom sedan stockholmstiden. Och när de kommo in i ett resonnemang om samma frågor, som dryftats under middagen, var det med kraft och lust han kastade sig in på dem.

Erik satt förstulet och iakttog honom. Något drev honom bort från hemmet och hustrun. Men var det svartjukan, som hon helst

ville tro, eller var det den känslan, hon först varit rädd för, den, att han icke fann henne god nog till sällskap åt sina vänner?

En vecka därefter höll den nya göteborgs-medborgaren sitt löfte att titta upp till fru Otterberg och träffade henne några ögonblick ensam liksom vid det förra besöket.

— Nå, hur avlöpte det, — frågade han. — Jag är så nyfiken. Har det visat sig några tecken på, att min första visit lyckats åstadkomma den nyttiga svartjukan?

Hon nickade ett par gånger långsamt och bekräftande.

— Ja, — sade hon, — jag fick en gentil värkappa. Och så... Hon dröjde litet. — Och så var han ovanligt snäll och vänlig mot mig i tre hela dar.

Hon log, så att ögonen glittrade, men ändå föreföll det Wetter som om det låg ett stänk av vemod i hennes blick. Återigen påminde hon honom om en stackars liten vildfågel, som man satt i bur och velat göra till en vädresserad sällskapsfågel, men som svikit förväntningarna och därför blev försummad.

Illustrator: D. Ljungdahl.

(Forts. fr. sid. 28.)

Tyst följde hon med och tillät att man höll henne i handen, inte mer. Då den gamla kappan kastades på disken och den nya kom på, rörde hon vid det som varit hennes hamn förut och sade sakta: "Jag vill ha mina gamla kläder."

På kvällen spelades grammofon — en vaggvisa för fiol av Ranzato, mild och mjuk för att inte pröva nerverna. Ingen av oss fick röra vid barnet. Hon satt ensam på en pall på golvet, vi två stora, man och hustru, sutto en bit ifrån och stirrade på barnet. Och när fiolen spelat några minuter brast barnet i gråt och nu fick jag ta henne i knät och hon somnade lugnt och utan tårar den kvällen.

Tredje dagen smålog hon mot mig från sin vita sängbarriär och allt artade sig väl: en tafatt lek i Vasaparken, en förevisning för de mina, som med oförbehållsam ömhet togo emot den avvisande främmande fågeln — vilken nu tydde sig till mig gent emot nya främlingar. På hemvägen hoppade hon och sprang — men så med ens stannade hennes fötter vid hörnet av en tvärgata.

Här hade hon bott förut! Jag anade det ju inte. Hela hennes varelse strävade bort från mig mot den triviala Vasastadsgata, som

Den lilla locken...

Den lilla locken, som du gav mig
Till minne av vår kärleks helga stunder,
den doftar av din ungdoms skärhet
och minner mig om livets under.

När jag dess gyllne glans betraktar
i hjärtats rum det blir så ljust och stilla —
jag ser din blick av ömhet bräddad...
I dröm jag ser ett barn... den lilla...

O makt, o doft av livets ungdom
som bröstets orospina smeksamt lindrar!
Hav tack! Jag är ej ensam mera.
Den lilla locken mot mig tindrar.

ABDON FURUHAGE.

representerade allt vad detta tre-års barn hade av barndomsminnen.

Och jag sade henne till slut: "Du är mitt barn! Du hör ingen annan till och du skall följa mig och ingen annan!"

Och sedan var det över. Sedan kunde vi börja leva. Och nu har Greta-Lisa hunnit vid ett minnesrikt tillfälle stampa i golvet och säga: "Jag är fröken Greta-Lisa Lindblad och jag ska ha vatten!" (Den gången var hon ju väl förståendes mycket stygg!) Och hon har sagt: "O mamma, vad jag har roligt alla dagar, mamma har inte alls roligt på kontoret", och hon har varit duktig, när vi badat i sjön och modig inför kalla avrivningar, och hennes fostermor har måst tillgripa den billiga utvägen att på sin arbetsplats ha en stor kikare, genom vilken hon ledigt kan se om Greta-Lisa är snäll. Hon är ett barn som alla andra av dem, som icke slungas hit och dit, hon börjar få rot och hennes röst är klar och hon gnolar och gör grimaser, hon dansar, hon speglar sig tyvärr också.

Med ett ord, hon är en liten människa, som med hela sitt väsen omedvetet och naturligt ger hundrafalt igen vad som kan givas henne.

LÄMPLIGA JULGÅFVOR

SYBORD

SYSKRIN

SYKORGAR

SYETUIER

SYBEHÖR

PRESENTKORT

J. F. HOLTZ

H. M. DROTTNINGENS HOFLEVERANTÖR

Konstnärliga möbler

i olika pretentioner

AKTIEBOLAGET

SVENSKA MÖBELFABRIKERNA

Uställningar: 24 Birgerjarlsgat. o. 32 Hornsgat.

STOCKHOLM

LEJA-
MAGASINET

STOCKHOLMS FÖRNÄMSTA
SPECIALAFFÄR FÖR
KLÄNNINGAR OCH BLUSAR

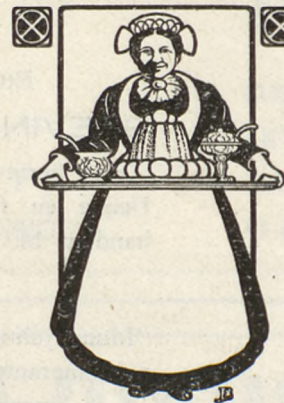
GREVTUREGATAN 24 A

(TATTERSALL)

ALLA ÄNDRINGAR UTFÖRAS PÅ DAGEN.

OMARBETAD OCH UTVIDGAD.
NY UPPLAGA.

IDUNS KOKBOK

*ÖVER 1,100 RECEPT JÄMTE AN-
VISNINGAR FÖR ANVÄNDANDE
AV GASSPIS.*

XII UPPL.

PRIS 10 KR.

Ellen Key.

Else Kleen.

Vera v. Kræmer.

Gurli Linder.

Ernst Högman.

Oswald Kuylenstierna.

MED ÖKAT TEXTINNEHÅLL MÅNGSIDIGARE PROGRAM OCH FÖRSTÄRKT REDAKTION MÖTER IDUN DET NYA ÅRET.

Fru Ellen Rydelius, den kända talangfulla journalisten, inträder vid årsskiftet på vår redaktionella avdelning.

Ellen Rydelius.

DAGENS HÄNDELSER

av allmänintresse för vår publik skola mer än hittills följas med penna och kamera i form av kåserier, intervjuer och bilder, som på ett underhållande sätt låta våra läsare se skiftningarna i tidens fysionomi. Några av pressens bästa förmågor på området såsom *Mac*, *Åbergsson* m. fl. komma i detta sammanhang att tjäna oss med bidrag.

Marika Stjernstedt.

KVINNAN OCH HEMMET.

Denna avdelning tillgodoses med synnerligen värdefulla bidrag av bl. a. *Ellen Key*, *Else Kleen*, *Vera v. Kræmer*, med en artikelserie *Vi och våra vanor*, *Gurli Linder*, *Ellen Rydelius*, *Ebba Theorin* och *Elin Wägner*.

Ebba Theorin.

MINA LEVNADSMINNEN

av *Helena Nyblom*. Dessa erinringar, mottagna med förtjusning både i Sverige och Danmark, fortsätts och avslutas under det nya året. En av våra främsta kritici, dr. *Olof Rabenius*, anser att dessa skildringar äga ett *oskattbart värde* för vår memoarlitteratur.

FÖLJETONGEN.

Lucia. Av *Matilde Serao*. Översatt av *Ernst Lundquist*. En spännande och konstnärligt skriven italiensk roman av den högt uppburna författarinnan.

Elin Wägner.

NOVELLISTIK.

Huset mellan sjöarna. Av *Anna Lenah Elgström*. En humoristisk sommarskildring från Stockholms skärgård, som visar författarinnans talang från en helt ny sida. — Vidare ha vi på vårt bord skönlitterära bidrag från *C.-A. Bolander*, *Hildur Dixelius Brettner*, *Ellen Lundberg-Nyblom*, *Nils Wilhelm Lundh*, *Marika Stjernstedt*, *Ebba Theorin*, *Elin Wägner* m. fl. m. fl.

Ett par fängslande livsbilder från svunnen tid.

GREVINNAN d'EGMONT OCH GUSTAV III.

Ur en brevväxling emellan framlagd av Oswald Kuylenstierna. Denna en fransk aristokratdams brevväxling med "tjusarkungen" handlar bl. a. om det slag av kärlek, som 1700-talet benämnde evig vänskap.

Artur Möller.

"Iduns júlnummer" skall fortfarande gratis komma samtliga våra prenumeranter tillgodo. "Iduns frågoavdelning" utvidgas och om-lägges så att svaren inflyta samtidigt med frågorna.

För avdelningarna *Köksalmanackan* och *Hjälpredan* svarar fortfarande fröken *Ida Norrby* med sin kända och uppskattade erfarenhet på området.

På grund av riksdagens beslut att fördubbla tidningarnas post-befordringsavgifter höjes Iduns nuvarande pris med 1 krona.

Prenumerationsprisen bliva alltså: IDUN, upplaga A, helt år 17:— halvt år 8:75 och kvartal 4:50; lösnummer 35 öre; IDUN, uppl. B, praktupplagan helt år 22:—, halvt år 11:50 och kvartal 6:—.

Eric Nyblom (Mac).

GENOM OMVÄXLANDE INNEHÅLL OCH
TILLFÖRLITLIGA SNABBA NYHETER

ÄR

GÖTEBORGS DAGBLAD

FRAMFÖR ANDRA

DEN STORA BURGNA
PUBLIKENS ORGAN

PRENUMERERA!

ANNONSERA!

GÖTEBORGS STÖRSTA
MORGONTIDNING

ÄR

GÖTEBORGS MORGONPOST

MODERNT UPPSTÄLLD - INNEHÅLLSRIK
- INTRESSANT - TILLFÖRLITLIG -
VÄSTRA SVERIGES NYHETSTIDNING.

LÄSES ÖVERALLT:

I GÖTEBORG, VÄSTERGÖTLAND,
HALLAND, BOHUSLÄN, VÄRMLAND,
DALSLAND.

EFFEKTIVASTE ANNONSTIDNING.

DAGLIGA

BLEKINGE LÄNS TIDNING

GRUNDAD 1860

KARLSKRONA

ÄR LÄNETS
STÖRSTA OCH MEST
SPRIDDA TIDNING.

ANNONSPRIS:
18 ÖRE FÖRE OCH EFTER
TEXT SAMT 21 ÖRE I TEXT.

DET SKADAR EJ ATT VID ANNONSERING ANLITA

BLEKINGE LÄNS TIDNING

MODERNT 6- Å 8-SIDIGT FORMAT.

ANNONSERA!

ANNONSERA!

KRISTIANSTADS LÄNS TIDNING

DAGLIG MORGON-
TIDNING FÖR KRIS-
TIANSTADS STAD
OCH LÄN ---

EFFEKTIV
ANNONSTIDNING

SKÅNETIDNINGEN

DAGEN MALMÖ

är Skånes piggaste, snabbaste o. bästa nyhetstidning, omtyckt av alla icke minst på grund av sin modärna, vackra o. översködliga uppställning - Skånetidningen DAGEN är Sveriges billigaste dagliga morgontidning - Skånetidningen DAGEN vinner ständigt terräng på såväl landsbygden som i städerna - Skånetidningen DAGEN läses och gynnas av den köpstarkaste publiken i Skåne, vadan Skånetidningen DAGEN också är ett av provinsens ojämförligt bästa annonsorgan.

ÖSTGÖTA CORRESPONDENTEN LINKÖPING

är

Östergötlands och Norra
Smålands största tidning

GOTLANDS FÖRNÄMSTA TIDNING ÄR

GOTLANDS ALLEHANDA

VILL NI GÖRA AFFÄRER
PÅ GOTLAND, BÖR NI

ANNONSERA I

GOTLANDS ALLEHANDA.

DAGLIGA UPPLAGAN ÄR 8,500 EX.
DÅ GOTLANDS FOLKMÄNGD ÄR
56,000 PERSONER, KAN NI LÄTT
RÄKNA UT ATT

GOTLANDS ALLEHANDA

LÄSES I VARENDA STUGA PÅ ÖN.

H.-P.

(HELSINGBORGS-POSTEN)

DEN VAKNA, PIGGT REDIGERADE
OCH INNEHÅLLSRIKA DAGLIGA
TIDNINGEN ÄR ETT AV

*SKÅNES FRÄMSTA
ANNONSORGAN.*

JÖNKÖPINGS-POSTEN

(GRUNDAD 1864)

DAGLIG LÄNSTIDNING FÖR JÖNKÖPINGS STAD OCH LÄN

LÄNETS ÄLDSTA, MEST SPRIDDA
OCH LÄSTA TIDNING SAMT MEST
ANLITADE ANNONSORGAN.

HALVVECKOUPLAGAN

JÖNKÖPINGS LÄNS NYHETS-
OCH ANNONSBLAD

UTKOMMER

TISDAGAR OCH FREDAGAR

Vid annonsering i dessa tidningar samt SVENSKA
POSTEN, spridd över hela landet och HUS-
KVARNA POSTEN — sammanlagt över 31.000
ex. — alla utgivna från samma officin, billiga
gemensamhetspriser.

NERIKES-TIDNINGEN

UPPLAGA: OMKR.

11,000 EX.

**ÖREBRO LÄNS MEST
SPRIDDA TIDNING.**

UTKOMMER ALLA VARDAGAR.

BÄSTA ANNONSORGAN.

ANNONSPRIS:

16 öre före och 14 öre efter texten. Innersidorna
20 öre och senkomna 20 öre, allt pr millimeter.

NI KAN ICKE ERHÅLLA NÅGOT
BÄTTRE ANNONSORGAN
I NORRLAND!

SUNDSVALLS TIDNING

NORRA SVERIGES STÖRSTA OCH
MEST SPRIDDA TIDNING. LÄSES
INOM ALLA SAMHÄLLSKLASSER.
DAGLIGA UPPLAGAN 14,000 EX.

BEGÄR ANNONSOFFERT

UPSALA NYA TIDNING

UPSALA STADS OCH LÄNS
MÄST SPRIDDA TIDNING.

TOTALUPPLAGA

C:A 18,000 EXEMPLAR

PIGG - VAKEN - SJÄLVSTÄNDIG

PRENUMERERA PÅ
ANNONSERA I

UPSALA NYA TIDNING

Annonsera i ELFSBORGS NYHETER

ALINGSÅS

Enda moderata tid-
ning i mellersta Elvs-
borgs län. Modärnt
BOKTRYCKERI
Alla slag av accidens
Eget bokbinderi

Infördras offert!

HUDIKSVALLS NYHETER

ÄR I EGENSKAP AV

ORTENS ENDA DAGLIGA TIDNING
ORTENS BÄSTA ANNONSORGAN

STOR SPRIDNING I LJUSDAL
— MED EGEN LOKALREDAKTION —
OCH BERGSJÖBYGDEN.

ANNONSERA I

HUDIKSVALLS NYHETER

JÄMTLANDS TIDNING

(GRUNDLAGD 1845)

JÄMTLANDS KURIREN
OCH

HÄRJEDALENS TIDNING

SAMMANLAGD UPPLAGA 12,500 EX.

En annons i dessa tre tidningar, som utkomma
från samma officin träffar befolkningen å alla
klasser i hela Jämtlands län. Billigt kombinerat
annonspris. (Se annonstaxorna.)

LÄMPLIGASTE ANNONSORGAN FÖR
LANDSKRONA MED OMNEJD

ÄR

KORRESPONDENTEN
LANDSKRONA TIDNING

GRUNDLAGD 1836.

HANDELSTIDNINGENS VECKOBLAD

*Billigaste varannandagstidning med stor
avdelning för förströelsesläsning*

**30.000 postprenumeranter,
Utmärkt annonsorgan.**

3/1 a
te
jamt.

STÖRSTA VALUTA

ERHÄLLES GENOM ANNONSERING I

LUNDS DAGBLAD

UNIVERSITETSSTADEN LUNDS OCH SKÅNSKA LANDS-
BYGDENS MEST LÄSTA O. ANLITADE ANNONSORGAN

ANNONSERA!

PRENUMERERA

DAGLIGA UPPLAGAN.

NORRLANDSPOSTEN

GEFLE.

HALVVECKOUPLAGAN.

Annonsörer

som hava något att meddela
Kristianstadsläns burgna befolk-
ning böra som organ använda

Nyaste

Kristianstadsbladet,

länets mest spridda tidning,
som dagligen utgår i en upp-
laga av c:a 11,000 ex.

4 GÅNGER I VECKAN

UTKOMMER

NYA VÄXJÖBLADET

VÄXJÖ

UTMÄRKT ANNONSORGAN MED
STOR SPRIDNING BLAND KÖP-
STARK PUBLIK INOM KRONO-
BERGS OCH JÖNKÖPINGS LÄN

NÄSSJÖ-TIDNINGEN

(Redaktör: JOHN V. ZETTERSTRÖM)

ÄR DEN ENDA TIDNINGEN I NÄSSJÖ, SOM TRYCKES PÅ PLATSEN.

GENOM NÄSSJÖ TIDNINGEN KUNNA
MINST 10,000 PERSONER
I STAD OCH PÅ LANDET TRÄFFAS.

PÅ GRUND DÄRAV

DET BÄSTA ANNONSORGANET
FÖR DEN DEL AV SMÅLAND, SOM BEHÄRSKAS FRÅN NÄSSJÖ.

NÄSSJÖ TIDNINGEN ÄR EN
TIDNING PÅ FRAMÅTGÅENDE.

PRENUMERERA!

ANNONSERA!

NÄR NI SKALL ANNONSERA

OCH VILL TRÄFFA DEN KÖPSTARKA PUBLIKEN
I SKÅNES RIKASTE BYGDER ANLITA DÅ

SKÅNINGEN ESLÖFS TIDNING

ESLÖFS STADS ENDA DAGLIGA
TIDNING

VAKEN. — ORÄDD.

SNABBASTE NYHETSTIDNING I
ESLÖF med kringliggande bygder.

STOR SPRIDNING

I ALLA SAMHÄLLS-
LAGER

bland landtmän,
köpmän och indu-
striidkare. - - - -

Vill Ni träffa
södra, mellersta och
västra Helsinglands
köpstarkaste publik
bör Ni annonsera i

Vill Ni träffa
södra, mellersta och
västra Helsinglands
köpstarkaste publik
bör Ni annonsera i

SÖDERHAMNS-KURIREN

SOM ÄR FRISINNAD OCH
NYKTERHETSVÄNLIG

SÖDERHAMNS-KURIREN

LÄSES AV ALLA OCH ÄR DÄRFÖR
ORTENS BÄSTA ANNONSORGAN

SÖRMLANDSPRESSEN

SÖDERTÄLJE TIDNING

ENDA FRISINNAD TIDNING FÖR SÖDERTÄLJE —
SÖDERTÖRN — MELLERSTA och ÖSTRA SÖRMLAND.

UTKOMMER:

MÅNDAGAR, ONSDAGAR, FREDAGAR och
LÖRDAGAR.

STÖRSTA SPRIDNING.
BÄSTA ANNONSORGAN.

VAKEN

PIGG

LÄTTLÄST.

TIDNING

FÖR FALU LÄN OCH STAD,

DALARNE ENDA DAGLIGA
TIDNING, ÄGER JÄMN SPRID-
NING ÖVER HELA LÄNET,
FÖRNÄMLIGAST BLAND DEN
MERA BURGNA OCH KÖP-
STARKA PUBLIKEN.

FÖRDELAKTIGT ANNONSORGAN FÖR
DALARNE.

TRANÅS TIDNING

— GRUNDLAGD 1875 —

är den mest spridda och lästa tidningen i
TRANÅS, NORRA SMÅLAND
och SÖDRA ÖSTERGÖTLAND

Ortens effektivaste annonsorgan.
Koncentrera därför Eder annonsering i

TRANÅS TIDNING

som ger den bästa valutan för annonskostnaden.

Varje västmanlänning

bör läsa

WESTMANLANDS ALLEHANDA

LÄNETS ENDA DAGLIGA
AFTONTIDNING

AKTUELL.

PIGG.

TILLFÖRLITLIG.

VÄSTERNORRLANDS

ALLEHANDA

GRUNDLAGD 1874

HÄRNÖSAND

DAGLIG MORGONTIDNING.
ETT UTMÄRKT ANNONSORGAN.

ÖRESUNDS-POSTEN

är Helsingborgs och ortens mest lästa
tidning, utgår dagl. i en upplaga av över

8,000 ex.

Frissinnad, arbetare- och nykterhetsvänlig.

Påpasslig, väl underrättad nyhetstidning,
innehåller ledande artiklar i dagens frågor.

Den omtyckta **Våra hem** MEDFÖLJER
bilagan GRATIS

Bästa annonsorgan - Spridd inom alla klasser.*

ÖSTERSUNDS- POSTEN är Jämt-

lands och

Härjeda-

lens bästa

annons-

organ!

DAGLIGA UPPLAGAN

12,000 ex.

IDUN

KAN EJ
UNDVARAS
I NÅGOT
HEMI

BETYDLIGT
UTVIDGAD

1921.

Cloettas

GULD-CACAO

och

CHOKLAD

Förnämsta
märke

Cloettas fabrikat välkända sedan 50 år i hela Norden

STOCKHOLMS-TIDNINGEN

BÄSTA ANNONSORGAN

Underhållande, lättläst och
upplysande. Främsta nyhets-
tidning, största spridning. Rikt
illustrerad söndagsbilaga med
bidrag av framstående veten-
skapliga och litterära författare.

PRENUMERERA FÖRE JUL PÅ

STOCKHOLMS-TIDNINGEN

GÖTEBORGS HANDELS- OCH SJÖFARTS-TIDNING

Läses av alla
POLITISKT
KULTURELLT
INTRESSERADE

Vilken tidning

har det klaraste framställnings-
sättet, de läsvärdaste artiklarna, de
snabbaste nyheterna, de kvickaste
kåserierna och smånotiserna?

Hela den bildade svenska allmänheten svarar:

NYA DAGLIGT ALLEHANDA

Till alla landsändar komma **nyheterna färskast** genom Nya Dagligt Allehandas

Kvällsupplaga,

som ständigt har 12 timmars försprång före kollegerna.

NU vet Ni vilken tidning Ni skall prenumerera på!

31 pl. mss